

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4131 Zemědělství

Studijní obor: Agropodnikání

Katedra: Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů

Vedoucí katedry: prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Trh s mlékem v České republice a jeho regulace

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Samková, Ph.D.

Konzultant bakalářské práce: Ing. Pavel Smetana

Autor: Renata Švecová

České Budějovice, 2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zemědělská fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renata ŠVECOVÁ**
Osobní číslo: **Z08292**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Agropodnikání**
Název tématu: **Trh s mlékem v České republice a jeho regulace**
Zadávací katedra: *****Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Regulaci na trhu s mlékem řeší v ČR systém mléčných kvót uplatňovaný již od roku 2001, po vstupu do Evropské unie se řídí pravidly Společné zemědělské politiky EU.

Cílem práce bude vyhodnocení situace na trhu s mlékem po vstupu České republiky do Evropské unie včetně posouzení plnění vnitrostátních mléčných kvót.

Bakalářská práce je součástí řešení projektu OP VK CZ.1.07/2.3.00/09.0081 a bude vypracována na základě pokynů uvedených na www.zf.jcu.cz/studenti/informace-pro-studujici/ podle následující osnovy:

1. **Úvod** - význam řešené problematiky včetně uvedení cílů práce
2. **Literární přehled** - historie systému mléčných kvót v EU, porovnání poznatků a zkušeností jednotlivých zemí
3. **Materiál a metodika** - popis použitých matematicko-statistických metod
4. **Výsledky a diskuse** - tabulkové a grafické zpracování získaných dat navazující na cíle práce a jejich statistické vyhodnocení
5. **Závěr** - stručné shrnutí práce a doporučení vyplývající z řešené problematiky
6. **Summary** - přehled a nejdůležitější výsledky včetně klíčových slov (v anglickém jazyce)
7. **Seznam literatury** - podle zásad ČSN 01 0197, ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2.

Rozsah grafických prací: 5-10 stran (tabulky a grafy)
Rozsah pracovní zprávy: 25-30 stran textu
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

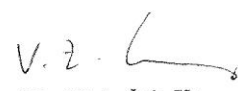
Databáze
CASLIN, Česká zemědělská bibliografie, CAB Abstracts, PROQUEST,
dostupné na: <http://www.zf.jcu.cz/public/departments/knihovna/>

Publikace v časopisech Výživa a potraviny, Mlékařské listy a ve sbornících z konferencí - př. Den mléka (Praha: ČZU), Mléko a sýry (Praha: VŠCHT), Ingrovy dny (Brno: MENDELU)

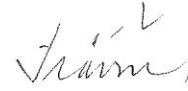
Dokumenty, publikace a informace Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (<http://www.uzei.cz/>), popř. internetových portálů www.szif.cz, www.agronavigator.cz, www.mze.cz či www.mlekarstvi.cz

Zákony, vyhlášky a nařízení legislativy ČR a EU týkající se správy mléčných kvót

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Samková, Ph.D.
***Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů
Konzultant bakalářské práce: Ing. Pavel Smetana
***Katedra veterinárních disciplin a kvality produktů
Datum zadání bakalářské práce: 25. března 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2011

prof. Ing. Miloslav Soch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
stupeň oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 25. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma „Trh s mlékem v České republice a jeho regulace“, jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, 21. 3. 2011

.....
Renata Švecová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Ing. Evě Samkové, Ph.D., za cenné připomínky a rady, optimismus a víru v dobrý konec. Můj velký dík zasluží Ing. Jindřich Kvapilík, DrSc., vědecký pracovník Výzkumného ústavu živočišné výroby v Praze Uhřetěvesi, za laskavé poskytnutí odborných materiálů a obdivuhodnou ochotu pomoci. V neposlední řadě děkuji panu Pavlu Kubešovi, místopředsedovi představenstva Zemědělského družstva Milevsko, za velmi přínosné konzultace při sestavování dotazníku pro producenty mléka.

SOUHRN

Práce je zaměřena na zmapování situace na trhu mléka v ČR v souvislosti se zavedením systému mléčných kvót. Mým cílem byla snaha o posouzení, zda systém mléčných kvót splňuje účel, pro který byl zaveden, a to snížit na trhu s mlékem nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a omezit nadprodukcí mléka.

V první části je zachycena teoretická rovina organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky jako součást společné zemědělské politiky Evropské unie i nastínění budoucího vývoje dané problematiky. Druhá část je zaměřena na vyhodnocení informací získaných od prvovýrobců mléka formou dotazníku a jejich využití pro zpracování SWOT analýzy.

Klíčová slova: mléko, trh, kvóty, producent, Státní zemědělský intervenční fond, Evropská unie, společná zemědělská politika

SUMMARY

The work describes the situation in the Czech Republic milk market after introduction of milk quotas. My aim is to assess the purpose of the system of milk quotas. This system was supposed to regulate supply and demand in the milk market. It was necessary to eliminate structural surpluses.

The first part of the work shows the theoretical description of Common Agricultural Policy of the European Union and its future too. The theme of the second part of this work is to evaluate the information received from milk producers by questionnaires and their use for SWOT analysis.

Keywords: milk, market, quotas, producer, State Agricultural Intervention Fund, European Union, Common Agricultural Policy

Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
EAFRD	Evropský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EFF	Evropský rybářský fond
EU	Evropská Unie
IK	Individuální kvóta
MZe	Ministerstvo zemědělství
PRV	Program rozvoje venkova
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

OBSAH

1 ÚVOD	10
2 LITERÁRNÍ PŘEHLED	11
2.1 VYMEZENÍ POJMŮ	11
2.2 LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ SPRÁVU MLÉČNÝCH KVÓT	12
2.3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA	13
2.3.1 Vznik a vývoj společné zemědělské politiky.....	13
2.3.2 Česká republika a SZP.....	15
2.4 MLÉČNÉ KVÓTY V ČESKÉ REPUBLICE.	16
2.5 SPRÁVA MLÉČNÝCH KVÓT.....	20
2.5.1 Úkoly a činnosti SZIF.....	20
2.5.2 Držitelé individuálních kvót mléka v ČR	21
2.6 BUDOUCNOST ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR A EU.....	22
2.6.1 Mléčný balíček.....	24
3 MATERIÁL A METODIKA	26
3.1 CÍL PRÁCE.....	26
4 VÝSLEDKY A DISKUSE	27
4.1 CHARAKTERISTIKA PRODUCENTŮ.....	27
4.2 TRŽBY A VÝVOJ CEN MLÉKA.....	31
4.3 PRODUCENTI A MLÉČNÉ KVÓTY	37
4.4 SWOT ANALÝZA	39
4.4.1 Silné a slabé stránky	40
4.4.2 Příležitosti a ohrožení	41
5 ZÁVĚR	44

6 SEZNAM LITERATURY	45
7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	48
7.1 TABULKY	48
7.2 GRAFY.....	48
8 PŘÍLOHY	50

1 ÚVOD

Produkce mléka je řízena společnou organizací trhu v rámci společné zemědělské politiky (SZP) Evropské unie (EU) pomocí nástrojů, jež mají vést k dosažení stanovených cílů. Mléko zaujímá v evropském zemědělském hospodaření významné místo. Politika EU směřuje především k dosažení rovnováhy na trhu s mlékem, stabilizaci cen, zajištění odpovídající životní úrovně producentů a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Podle Zvláštní zprávy Evropské komise č. 14/2009, zavedení mléčných kvót silně omezilo výrobu, nicméně výše národních kvót se podle odborníků jeví jako nadměrná, což znamená, že režim kvót v současnosti již nepředstavuje skutečné omezení. Pokud jde o cíl cenové stabilizace, výrobní cena mléka v EU soustavně klesá. Komise dále uvádí, že příjmy výrobců mléka jsou trvale mírně vyšší než průměrný příjem v zemědělství, ale výrobci mléka byli na světových trzích konkurenceschopní pouze tehdy, když byly ceny vysoké.

Česká republika jako člen EU musela přijmout platná legislativní opatření EU i v oblasti zemědělství. Systém mléčných kvót byl zaveden z důvodů snížení nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po mléce a mléčných výrobcích. Regulace pomocí kvót spočívá v tom, že producent může vyrobit pouze množství mléka, které odpovídá výši jeho přidělené kvóty. Pokud dojde k přeplnění národní kvóty, musí se odvádět dávka z překročeného množství. Nejdůležitějším faktorem, ovlivňujícím situaci producentů mléka, je výkupní cena, jejíž vývoj nelze přesně stanovit. Znamená to, že producenti jsou závislí na něčem, co sami jen těžko ovlivní. Ekonomicky stejně významné faktory jako je odpovídající užitkovost krav, kvalitní objemná krmiva, vysoká jakost mléka i dobrá organizace práce, jsou chovateli dobře ovlivnitelné.

Cílem práce je zmapování situace na trhu s mlékem v ČR po vstupu do EU a posouzení, zda zavedení mléčných kvót plní svůj účel.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 VYMEZENÍ POJMŮ

V rámci předpisů upravujících správu mléčných kvót, je použita řada termínů, jejichž vymezení je věnována tato podkapitola.

„mléko“: výhradně běžná tekutina vylučovaná mléčnou žlázou, získaná z jednoho nebo více dojení bez toho, aby se do ní cokoli přidávalo nebo se z ní odebíralo.

„mléčné výrobky“: výrobky získané výlučně z mléka, přičemž se však mohou přidávat další látky nezbytné pro jejich výrobu, pokud tyto látky nejsou použity za účelem úplného nebo částečného nahrazení jakékoli mléčné složky.

„producent mléka“: fyzická nebo právnická osoba, která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, vyrábí a prodává mléko nebo se na zahájení produkce mléka v nejbližší době připravuje.

„Fond“: Státní zemědělský intervenční fond.

„individuální kvóta mléka“ (IK): množství mléka, kterým producent disponuje.

„vnitrostátní kvóta“: výše kvóty stanovená pro každý členský stát.

„odběratel mléka“: fyzická nebo právnická osoba, která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, je Fondem schválena a registrována jako odběratel mléka a nakupuje syrové kravské mléko od producentů.

„dodávkou“: dodávka mléka, která neobsahuje žádné mléčné výrobky a kterou producent poskytuje odběrateli.

„přímým prodejem“: prodej mléka producentem přímo spotřebitelům, jakož i prodej mléčných výrobků výrobcem.

„uvádění na trh“: dodávky mléka nebo přímý prodej mléka nebo mléčných výrobků.

„kvótový rok“: období od 1. dubna do 31. března kalendářního roku.

2.2 LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ SPRÁVU MLÉČNÝCH KVÓT

Problematika mléčných kvót je stanovena řadou právních předpisů, jejichž znění je běžně dostupné na internetu, a z nichž nejdůležitější jsou tyto:

Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty, ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení Komise (ES) č. 595/2004, v platném znění, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1788/2003, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení vlády č. 244/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek uplatňování dávky v odvětví mléka a mléčných výrobků v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky, ve znění nařízení vlády č. 517/2004 Sb.; č. 258/2005 Sb.; č. 293/2007 Sb.;

Nařízení vlády č. 445/2000 Sb., o stanovení produkčních kvót mléka na léta 2001-2005;

Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 136/2004, o označování zvířat, ve znění pozdějších předpisů;

Vyhláška Ministerstva zemědělství ČR č. 128/2009, o přizpůsobení veterinárních požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty.

2.3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

2.3.1 Vznik a vývoj společné zemědělské politiky

Začátky společné zemědělské politiky Evropské unie (SZP EU) spadají do roku 1962, je tedy nejstarší politikou Evropského společenství a po celou dobu je i jednou z nejdůležitějších (BUSINESSINFO, online, cit. 28. 12. 2010). Rozhodnutí zařadit zemědělství do kategorie společných politik bylo přijato v době přípravy Římských smluv zejména na nátlak Francie jako státu s nejvyšším objemem zemědělské výroby (ŠREIN, 1999).

Hlavním cílem původní SZP EU bylo podle KVAPILÍKA (2006) zvýšení produktivity zemědělství podporou technického pokroku, racionálním rozvojem zemědělské výroby a optimálním využíváním výrobních činitelů, zejména pracovní síly, zajištění odpovídající životní úrovně zejména zvýšením příjmů pracovníků v zemědělství, stabilizace trhů a zajištění plynulého zásobování spotřebitelů potravinami za rozumné ceny.

Více než 90% území EU je využíváno v zemědělství a lesnictví, proto hraje zemědělská politika v EU zásadní roli. SZP má napomáhat Evropě zajistit spotřebitelům nezávadné a kvalitní potraviny, chránit životní prostředí a přizpůsobovat se mezinárodnímu obchodu (EUROPA, online, cit. 28. 12. 2010).

Společná zemědělská politika byla vytvořena za zcela specifické situace. Po druhé světové válce státy nebyly schopné zajišťovat svou zemědělskou produkci a bylo potřeba nastavit účinný mechanismus pro kontrolu zabezpečení potravin. K tomu měla sloužit zemědělská politika v rámci EU (EURACTIV, online, cit. 10. 1. 2011). ŠREIN (1999) uvádí, že hlavním cílem byla preference domácí výroby před konkurencí z dovozu a stimulace růstu výroby tak, aby bylo dosaženo soběstačnosti.

Situace se ovšem změnila, EU je v současné době potravinově soběstačná a dokonce se z ní stal druhý největší vývozce zemědělských produktů na světě. Vzrůstající produkce, způsobená využitím nových technologií a chemikálií, se měla stát jedním z hlavních problémů SZP. EU neřeší nedostatek potravin, ale jejich nadbytek (EURACTIV, online, cit. 10. 1. 2011).

BARTÁK (2000) míní, že SZP se jeví jako něco, co se už i v EU dávno přežilo a je nutné předělat, jenže hlubší změny narazily vždy na politický odpor té či oné vlády.

Krise z nadvýroby a iracionální podpurný cenový systém byl hlavní výzvou pro uskutečnění zásadnější reformy SZP. Prvním náznakem v tomto směru byl tzv. Mansholtův plán uveřejněný Komisí v roce 1968. Plán navrhoval restrukturalizaci zemědělství založenou na myšlence podpory malých farmářů, kteří se rozhodnou odejít ze zemědělství (EURACTIV, online, cit. 10. 1. 2011).

Zejména kvůli stále narůstajícím nákladům na evropské zemědělství vyšlo v osmdesátých letech najevo, že je nutné SZP reformovat. V roce 1984 ministři zemědělství odsouhlasili systém kvót pro mléko a mléčné výrobky. V roce 1992 Unie přistoupila k pokusu reformovat SZP tzv. McSharryho reformou. Zásadní principy spočívaly ve snižování intervenčních cen, uvádění půdy do klidu a využívání zemědělské půdy pro jiné účely. Poprvé se hovořilo o ekologickém zemědělství. Významným prvkem bylo také to, že podpory farmářů nebyly nutně vázány na produkci. Podle ŠREINA (1999) reforma neměla znamenat odklon od základních principů a cílů SZP, spíše mělo jít o jinou míru realizace těchto principů.

Po McSharryho reformě v roce 1994 výdaje na SZP stále dosahovaly výše 40 mld. EUR. V červenci 1997 proto Komise představila komplexní materiál nazvaný „Agenda 2000 – Za silnější a širší Evropu“, ve kterém identifikovala pět základních oblastí, kde bude zapotřebí uskutečnit reformy. Přijatá reforma pomohla omezit intervence na trhu pomocí snížení intervenčních cen a také zdůraznila důležitost rozvoje venkova (EAGRI, online, cit. 10. 1. 2011). SVATOŠ a kol. (1999) řadí mezi konfliktní místa zemědělství a agrární politiky EU zemědělské důchody, zachování podniků a pracovních míst, produkci, přebytky, šetrnost k přírodě, světové agrární trhy, zájmy spotřebitelů, zásobování potravinami, finanční zatížení, vstupy a výstupy.

Poslední významná reforma SZP proběhla v roce 2003. Jejím cílem bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství uvnitř i mimo EU, přechod podpor poskytovaných na výrobek na podpory producentovi, zaměření na jakost a bezpečnost potravin, na ochranu životního prostředí a pohodu zvířat (welfare). Zemědělský podnikatel by se měl rozhodovat podle požadavků spotřebitelů a neprodukovat komodity, které nejsou na trhu uplatnitelné. BEČVÁŘOVÁ (2001) definuje agrární trh jako trh představující směnu výrobků prostřednictvím koupě a prodeje, jejich dopravu, skladování, standardizaci, financování a přebírání rizika odběru a prodeje zemědělských výrobků a poskytování marketingových informací. Za významná opatření reformy lze považovat prodloužení systému mléčných kvót do roku 2015 s cílem udržení produkce mléka ve ztížených oblastech a zamezení rozšiřování chovu dojených krav v intenzivních oblastech všech států EU (KVAPILÍK, 2004).

V rámci kontroly funkčnosti SZP v roce 2008 dosáhly členské státy dohody nad kompromisním návrhem změn v SZP a byly definovány nové výzvy pro zemědělství (řízení rizik, klimatická změna, biopaliva, voda, biologická rozmanitost), které byly podpořeny v rámci Evropského plánu hospodářské obnovy schváleného v roce 2009 (EAGRI, online, cit. 10. 1. 2011).

Budoucí podoba a vývoj SZP bude záviset na probíhajících jednáních o další finanční perspektivě EU po roce 2014.

2.3.2 Česká republika a SZP

Česká republika (ČR) vstoupila do EU jako stát, v němž zemědělský sektor zaměstnává méně než 4 % pracovní síly. Po vstupu se musela postupně přizpůsobit systému tržní regulace panující v EU. Dále bylo nevyhnutelné se přizpůsobit vývoji evropské legislativy (FAJMON, 2006).

Nová zemědělská politika byla formulována v souladu se základními principy stanovenými pro nový společenský a hospodářský systém a jejím záměrem bylo vytvoření tržně orientovaného efektivního a mezinárodně konkurenceschopného

zemědělského sektoru. Konstatované cíle zahrnují přizpůsobení české zemědělské produkce domácí poptávce odstraněním přebytků. Potravinová bezpečnost je definována jako domácí produkce základních potravin na úrovni blízké spotřebě. Proces změny zemědělského sektoru byl navržen tak, aby vedl k založení nových soukromých podniků, aby se zlepšila výkonnost, konkurenceschopnost a tržní orientace, aby se vytvořily stabilnější tržní podmínky, aby se modernizovala zemědělská technologie a aby se dosáhlo lepší regionální distribuce výroby odrážející jak přírodní tak tržní podmínky (PŘEHLED ZEMĚDĚLSKÝCH POLITIK: ČESKÁ REPUBLIKA, 1996). U komodity mléko a mléčné výrobky budou na domácích a zahraničních trzích schopny konkurovat zahraničním producentům kvalitní výrobky se srovnatelnou a pro spotřebitele přijatelnou cenou. Dosažení tohoto stavu vyžaduje kvalitní a relativně levnou surovinu a kvalitní a ekonomicky přiměřené zpracování, balení, distribuci a prodej mléčných výrobků (KVAPILÍK, 1998).

2.4 MLÉČNÉ KVÓTY V ČESKÉ REPUBLICĚ

V roce 2000 byla v ČR zavedena regulace trhu s mlékem systémem individuálních mléčných kvót. Tento systém měl obdobně jako ve státech EU vytvořit podmínky pro dlouhodobou stabilitu trhu s mlékem. Systém kvót v ČR nebyl v tomto období zdaleka plně kompatibilní se systémem členských států EU, proto musela být ještě před vstupem ČR do EU provedena v našem způsobu administrace celá řada změn. Tyto změny měly vést k úplné harmonizaci administrace mléčných kvót s ostatními státy EU.

Správou a administrací mléčných kvót je pověřen Státní zemědělský intervenční fond. SZIF byl zřízen zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, v platném znění, je právnickou osobou se sídlem v Praze a náleží do působnosti Ministerstva zemědělství ČR (ZEMĚDĚLSTVÍ, 2009).

SZIF je akreditovanou platební agenturou, zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a v nynějším programovacím období (2007 - 2013) také z Evropského fondu

pro rozvoj venkova (EAFRD) a z Evropského rybářského fondu (EFF). Program rozvoje venkova (PRV), který čerpá finanční prostředky z EAFRD, byl spuštěn v roce 2007 (SZIF, online, cit. 24. 2. 2011).

Systém produkčních kvót je souhrn pravidel pro prvotní přidělení individuálních produkčních kvót, nakládání s kvótovanou produkcí, postup při překročení individuální produkční kvóty, poskytování informací potřebných pro fungování systému produkčních kvót, nakládání s rezervou, pokud je součástí systému produkčních kvót podle předpisů Evropských společenství, pro zvýšení stávajících nebo přidělení nových individuálních produkčních kvót, převody a snižování individuálních produkčních kvót za účelem organizace trhu s příslušnými zemědělskými výrobky nebo potravinami. K plnění individuální produkční kvóty lze využít pouze zemědělského výrobku nebo potraviny původem z ČR, ze zemědělských surovin původem z ČR, nestanoví-li přímo použitelný předpis Evropského společenství jinak, přičemž tento výrobek nebo potravina nesmí být použity k plnění individuální produkční kvóty u více než jedné osoby oprávněné disponovat s individuální produkční kvótou, které byla tato individuální produkční kvóta přidělena, případně individuální produkční kvótu nabyla od jiné osoby oprávněné disponovat s individuální produkční kvótou (ZÁKON Č. 256/2000 Sb., §2c, §11d)

Nařízením vlády č. 445/2000 Sb., byly stanoveny produkční kvóty mléka na léta 2001 až 2005, způsob a podmínky systému produkčních kvót mléka, způsob a podmínky kompenzačních podpor na vyrovnání újmy způsobené zavedením systému produkčních kvót mléka, minimální cena a jakostní znaky mléka (NV č. 445/2000Sb., §1).

Producentovi, který měl přidělenou individuální produkční kvótu mléka, byla poskytnuta kompenzační podpora na vyrovnání újmy způsobené zavedením systému produkčních kvót mléka. Rozhodným datem pro stanovení individuální produkční kvóty mléka pro přiznání kompenzační podpory byl 31. květen každého kalendářního roku (NV č. 445/2000 Sb., §9).

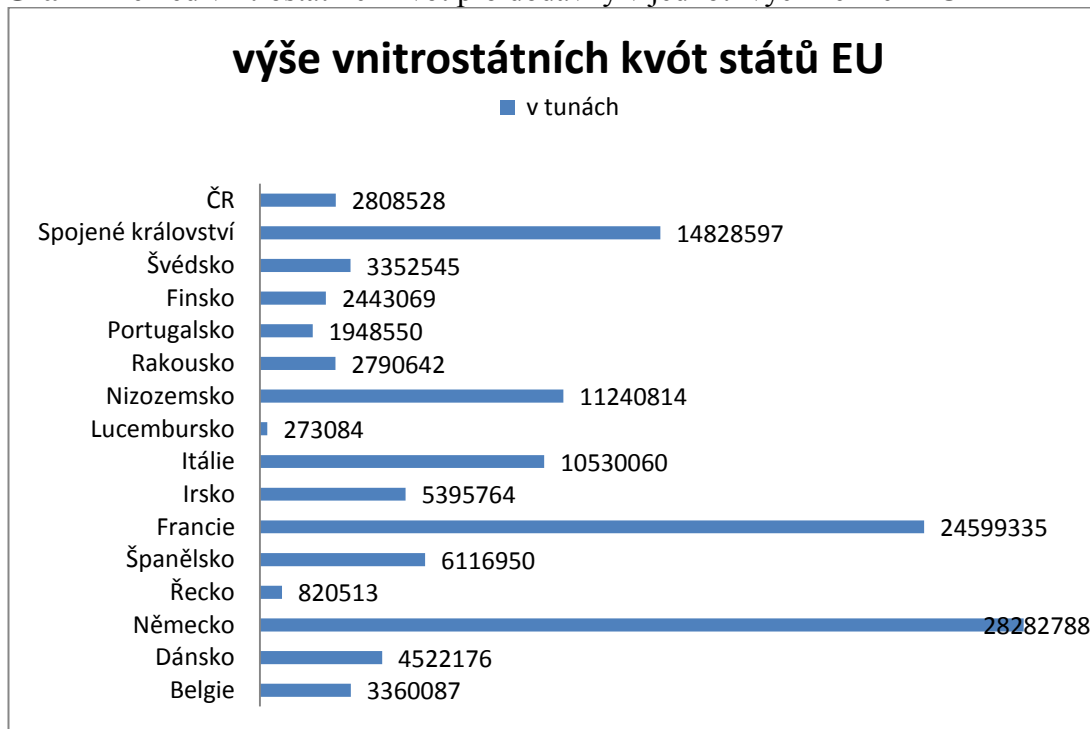
Minimální cena byla na toto období stanovena ve výši 7,60 Kč za litr syrového mléka a vztahovala se na veškeré dodávky syrového mléka, které splňovaly jakostní znaky, uvedené v příloze č. 6 tohoto nařízení (NV č. 445/2000 Sb., §10).

Součet individuálních produkčních kvót mléka v každém kvótovém roce a rezervy nesměl přesáhnout objem 3,01 mld. litrů syrového mléka, což byla výše národní produkční kvóty (NV č. 445/2000 Sb., odst. 1).

Za hlavní rozdíl mezi mléčnými kvótami v EU a ČR je podle KVAPILÍKA (2001) nutné považovat závaznost stanovené národní mléčné kvóty. Zatímco v EU se jednou stanovené objemy národních mléčných kvót mění pouze výjimečně a většinou nevýznamně, může být národní mléčná kvóta v ČR každoročně upravována v závislosti na vývoji situace na trhu, domácí spotřebě, možnostech exportu a na dalších faktorech.

NAŘÍZENÍM RADY (ES) č. 1788/2003 ze dne 29. září 2003 byla stanovena dávka v odvětví mléka a mléčných výrobků. V případě, že v daném kvótovém roce některý stát vyprodukuje množství mléka vyšší než je jeho vnitrostátní kvóta, je povinen odvést EU dávku z tohoto překročeného množství.

Graf 1 Přehled vnitrostátních kvót pro dodávky v jednotlivých zemích EU

Zdroj: Nařízení Rady (ES) č. 1788/2003

Členským státům EU jsou v rámci systému mléčných kvót stanoveny vnitrostátní kvóty mléka pro dodávky a přímý prodej. Graf 1 udává výše individuálních kvót pro dodávky jednotlivých zemí EU, jak jsou vyčísleny v Nařízení Rady (ES) č. 1788/2003, na období 2008/2009 až 2014/2015. Předpoklady k dosažení plného čerpání vyjednané národní kvóty vytvářejí podle KVAPILÍKA (2002) zejména poměrně příznivá struktura podniků a farem s chovem dojnic, se státy EU-15 srovnatelná užitkovost krav a jakost mléka, odpovídající management, schopnost pružné reakce agrárního sektoru na měnící se tržní podmínky a úspěšná tradice ve výrobě mléka.

Nařízení stanoví výši dávky za 100 kg mléka pro jednotlivá období a způsob její platby. Výše dávky se rozdělí mezi producenty, kteří se na překročení vnitrostátní kvóty podíleli, přičemž musí zůstat zachováno rozlišení mezi dodávkami a přímým prodejem. Česká republika překročila svou vnitrostátní kvótu pro dodávky pouze jednou, v kvótovém roce 2005/2006 o 16 589,6 tun (0,62%). Za toto překročení byla povinna odvést EU dávku ve výši 146,7 mil. Kč (SZIF, 31. 7. 2006).

Tabulka 1 Vývoj výše vnitrostátních kvót mléka ČR v jednotlivých kvótových letech

Kvótový rok	výše vnitrostátních kvót mléka pro dodávky (tuny)	výše vnitrostátních kvót pro přímý prodej (tuny)
2004/2005	2 614 412	67 731
2005/2006	2 678 932	3 211
2006/2007	2 735 310	2 621
2007/2008	2 735 403	2 528
2008/2009	2 785 414	7 276
2009/2010	2 808 528	12 089

Zdroj: SZIF

V rámci přístupové smlouvy byla ČR stanovena vnitrostátní kvóta pro dodávky ve výši 2 613 239 tun a pro přímý prodej ve výši 68 904 tun mléka. Toto množství v průběhu dalších kvótových let měnilo v závislosti na realizovaných změnách jednotlivých IK i na uvolňování restrukturalizačních rezerv EU.

2.5 SPRÁVA MLÉČNÝCH KVÓT

Jak již bylo uvedeno, správou mléčných kvót v České republice je pověřen Státní zemědělský intervenční fond. Činnosti Fondu v této oblasti se řídí platnou legislativou a spočívají zejména v evidenci producentů, v administraci žádostí o přidělení nové individuální kvóty mléka, žádostí o zvýšení kvóty, žádostí o změnu kvóty, oznámení o převodu, oznámení o přechodu, oznámení o změně odběratele, evidence měsíčních a ročních hlášení o přímých prodejkách, správního řízení o snížení kvóty a vyhodnocování jednotlivých kvótových roků. Kromě toho je Fond poskytovatelem informací o plnění kvót, které jsou každý měsíc publikovány na internetových stránkách.

2.5.1 Úkoly a činnosti SZIF

Dle nařízení vlády č. 244/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se nová individuální kvóta mléka přiděluje z vyčleněné části rezervy žadatelům, kterým dosud nebyla přidělena, k datu 1. března kalendářního roku na základě písemné žádosti. Žádost musí být doručena Fondu nejpozději 30 dnů před 1. březnem a musí splňovat všechny předepsané náležitosti (NV č. 244/2004 Sb., §7 odst. 2).

Stávající výši kvóty může producent navýšit v případě, že do konce kalendářního roku je jeho kvóta splněna alespoň ze 75,5%. Zvýšení stávajících kvót je realizováno jedenkrát za kvótový rok, a to k datu 1. března, žádost musí být doručena nejpozději 30 dnů před tímto termínem (SZIF, 2010).

Individuální kvótu mléka pro dodávky nebo jeho část lze změnit na individuální kvótu mléka pro přímý prodej a naopak (NV č. 244/2004 Sb., §10 odst. 1). Změna může být provedena maximálně jedenkrát v daném kvótovém roce, a to v období od 1. června do 25. ledna (SZIF, 2010).

Převod kvóty z původního držitele na nabyvatele může být realizován v průběhu celého kvótového roku, avšak výše kvóty, která byla producentovi přidělena z rezervy v rámci navýšení nebo jako nová kvóta, nemůže být převedena po dobu 24 měsíců od data přidělení. Z převáděného množství Fond odejme 15% do rezervy. Toto snížení se neprovede, pokud se jedná o prodej nebo nájem podniku

nebo darování individuální kvóty mléka mezi příbuznými v řadě přímé, manželi a registrovanými partnery (SZIF, 2010).

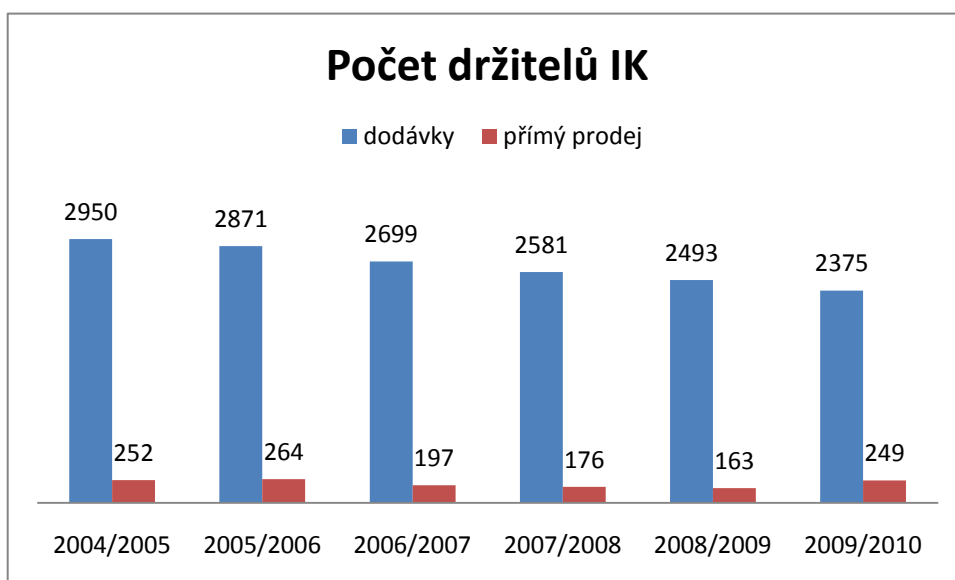
Nevyčerpá-li producent v příslušném kvótovém roce individuální kvótu mléka alespoň z 70%, sníží se mu tato o nevyčerpanou část počínaje následujícím kvótovým rokem (NV č. 244/2004 Sb., §8 odst. 1). Individuální kvóta mléka se může snížit všem producentům stejným dílem, nejvýše však o 3%, vyžaduje-li to situace na trhu s mlékem a mléčnými výrobky. Toto snížení se provede nejpozději do 31. prosince kalendářního roku (NV č. 244/2004 Sb., §8 odst. 4).

2.5.2 Držitelé individuálních kvót mléka v ČR

K 31. 12. 2010 bylo v systému mléčných kvót evidováno celkem 2 165 producentů, držitelů IK pro dodávky a 259 držitelů IK pro přímý prodej (SZIF, 2011).

Z grafu 2 je zřejmé, že počet držitelů IK pro dodávky postupně neustále klesá, počet držitelů IK pro přímý prodej je relativně stálý, nárůst v r. 2010 byl dle mého názoru způsoben trendem zavádění provozů mléčných automatů.

Graf 2 Počet držitelů IK pro dodávky a přímý prodej v ČR v jednotlivých kvótových letech

Zdroj: SZIF

Držitel individuální kvóty mléka pro přímý prodej je povinen vést řádnou evidenci veškeré výroby mléka a mléčných výrobků. Do 15 dnů po uplynutí každého kalendářního měsíce je nutné doručit Fondu Měsíční hlášení o přímých prodejkch mléka dle NV č. 244/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Množství mléka nebo mléčných výrobků musí být uváděno v kilogramech. 1 l mléka = 1,027 kg mléka. V případě, že producent vyrábí mléčné výrobky, je nutné provést jejich přepočet na ekvivalentní množství mléka (SZIF, 2010).

Tabulka 2 Způsob přepočtu mléčných výrobků na ekvivalentní množství mléka

Druh mléčného výrobku	Množství	Ekvivalentní množství mléka
Máslo	1 kg	22,5 kg mléka
Smetana	1 kg	0,263 kg mléka vynásobeno množstevním procentem obsahu tuku smetany
Tvrdé sýry	1 kg	10 kg mléka
Čerstvé a bílé sýry	1 kg	7 kg mléka
Jogurt	1 kg	1,2 kg mléka
Tvaroh	1 kg	7 kg mléka

Zdroj: NV č. 244/2004 Sb., Příloha č. 2

Po ukončení kvótového roku, nejpozději do 15. května kalendářního roku je producent povinen zaslat Fondu Roční prohlášení o přímých prodejkch mléka dle NK (ES) č. 595/2004 (SZIF, 2010).

2.6 BUDOUCNOST ZEMĚDĚLSTVÍ V EU A ČR

HRABÁNKOVÁ a BRANDOVÁ (2001) vidí životaschopnou budoucnost pro evropské zemědělství v uvědomění si významu zemědělství a jeho vazeb na oblasti, na jejichž integrovaném rozvoji závisí trvalá udržitelnost venkova. Jde zejména o trvale udržitelné hospodaření na farmách, zlepšení efektivity zemědělského podnikání, lesnictví, údržbu krajiny, snížení negativních dopadů na životní prostředí, diverzifikaci a alternativní příjmy a služby.

V květnu 2010 vypracovala Skupina pro strategické otázky v zemědělství zřízená Ministerstvem zemědělství Vize českého zemědělství po roce 2010. V tomto materiálu se odborníci věnují analýze vývoje a stavu českého

zemědělství, vizím a návrhům opatření, která mohou českému zemědělství poskytnout dlouhodobou perspektivu. Mezi obecné vize zařadili mimo jiné zajištění dlouhodobé perspektivy podnikání v zemědělství aktivním prosazováním vhodných politik, posílení konkurenceschopnosti českého zemědělství ve všech regionech, zajištění stabilní úrovně ekonomického rozvoje s důrazem na informace a znalosti, zvýšení a udržení úrovně zaměstnanosti ve venkovských oblastech, směřování zemědělství v České republice k naplnění principů udržitelného rozvoje, posílení propagace a marketingu kvalitních českých výrobků, posílení vyjednávací síly producentů a zpracovatelů s prodejci, reálné snižování administrativní zátěže v zemědělství i zvýšení podílu obhospodařované půdy ve vlastnictví českých zemědělců. Tyto nastíněné vize by měly být dosaženy pomocí nástrojů a opatření jako je podpora a modernizace zemědělských technologií, využití zemědělské produkce pro alternativní zpracování, využití všech dostupných forem podpor z veřejných prostředků ČR i EU, podpora nákupu zemědělské půdy českými zemědělci, efektivní administrace a podpora programu KLASA a uvedení do praxe projektu „Regionální potravina“, posílení koncepce účasti na oborových výstavách a fórech, podpora produkce ekologického zemědělství, snižování administrativní zátěže a podpora ochrany životního prostředí.

Trh s mlékem v ČR autoři této zprávy analyzovali tak, že po roce 1989 došlo k poklesu spotřeby na obyvatele a rok a k jejímu růstu došlo až po roce 1995. Období po vstupu ČR do EU charakterizovali přiblížením tuzemské výrobní ceny mléka úrovni zemí EU-15 a výrazným růstem vývozu syrového mléka. Od roku 2006 došlo ke zhoršení nákladové rentability produkce mléka, celosvětový pokles ceny zemědělských výrobců mléka v první polovině roku 2009 se významně dotkl i evropských producentů. V posledním čtvrtletí roku 2009 již ceny postupně narůstaly. V následujícím desetiletí by měly ceny mléka ve světě pomalu narůstat vzhledem k očekávané rostoucí spotřebě mléčných výrobků. V EU se neočekává výrazný nárůst produkce ani po zrušení kvót v roce 2015.

Evropská komise vydala 8. 12. 2010 Zprávu o vývoji situace na trhu a následné podmínky pro hladké postupné ukončení režimu mléčných kvót. Ve zprávě se mimo jiné uvádí, že mléčné kvóty postupně ztrácejí na významu, dodávky mléka EU dokáží lépe reagovat na tržní příležitosti, reakce zemědělců na cenové signály je

méně zkruslená a pomocí restrukturalizace lze dosáhnout nárůstu efektivity. Vývoj produkce mléka ve srovnání s mléčnými kvótami stejně jako klesající tendence cen kvót ukazují, že hladký průběh je připraven. V převážné většině členských států už kvóty nemají pro omezování produkce význam. Vývoj produkce mléka po zrušení mléčných kvót závisí na několika faktorech: na formě SZP po roce 2013, na výrobních nákladech, povinnostech v oblasti životního prostředí, alternativách v oblasti zaměstnanosti a výroby, vývoji vnitrostátních a mezinárodních trhů s mlékem a mléčnými výrobky včetně cen mléka.

2.6.1 Mléčný balíček

Důvodem vytvoření mléčného balíčku byla krize v sektoru mléka v první polovině roku 2009, dále zajištění hladkého přechodu na trh bez mléčných kvót v roce 2015 a v neposlední řadě posílení dlouhodobé udržitelnosti a konkurenceschopnosti evropského sektoru mléka. Mléčný balíček byl vydán 10. prosince 2010 Návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o smluvní vztahy v odvětví mléka a mléčných výrobků. Návrh se zaměřuje na oblasti týkající se struktury trhu a jeho účastníků. Klíčové otázky se týkají smluvních vztahů, vyjednávací síly, organizace producentů a mezioborových organizací.

V návrhu se uvádí nepovinná možnost uzavření písemných smluv mezi zemědělcem a mlékárnou před dodávkami mléka, které by stanovovaly cenu, časový plán a objem dodávek včetně celkové platnosti smlouvy. V České republice v rámci správy mléčných kvót je písemná smlouva s odběratelem povinnou přílohou k žádosti o přidělení nové IK.

Z důvodu obnovení rovnováhy vyjednávací síly, se navrhuje umožnit zemědělcům vyjednávat o smluvních podmínkách kolektivně prostřednictvím organizací producentů. V ČR se už dnes producenti mléka sdružují do družstev.

Dalším návrhem je možnost vzniku mezioborových organizací, které by zahrnovaly celý dodavatelský řetězec, tj. zemědělce, zpracovatele, distributory a maloobchodníky. Vzájemná spolupráce producentů a ostatních článků dodavatelského řetězce v současné době v ČR nefunguje.

V neposlední řadě návrh počítá se zvýšením transparentnosti výroby a trhu v podobě zveřejňování informací o cenách, objemech dodávek a poskytování analýz možného budoucího vývoje trhu.

3 MATERIÁL A METODIKA

Informace o situaci na trhu s mlékem a systému mléčných kvót byly získány z odborné a vědecké literatury, článků publikovaných v odborných časopisech, platné legislativy ČR i EU a vlastních zkušeností. Na základě těchto informací byl vytvořen dotazník pro producenty mléka. Tento byl rozeslán elektronickou poštou prvovýrobcům mléka v oblasti jihozápadních Čech. Získaná data byla vyhodnocena za použití programu Microsoft Excel a využita pro sestavení SWOT analýzy. SWOT analýza je základní metodou pro posouzení silných a slabých stránek podniku a příležitostí a ohrožení, která jsou závislá na vlivu vnějšího prostředí podniku (ROLÍNEK, 2003).

3.1 Cíl práce

Cílem práce je vyhodnocení situace na trhu s mlékem po vstupu ČR do EU a posouzení, zda zavedení mléčných kvót plní svůj účel. Bakalářská práce je součástí řešení projektu OP VK CZ.1.07/2.3.00/09.0081.

4 VÝSLEDKY A DISKUSE

4.1 Charakteristika producentů

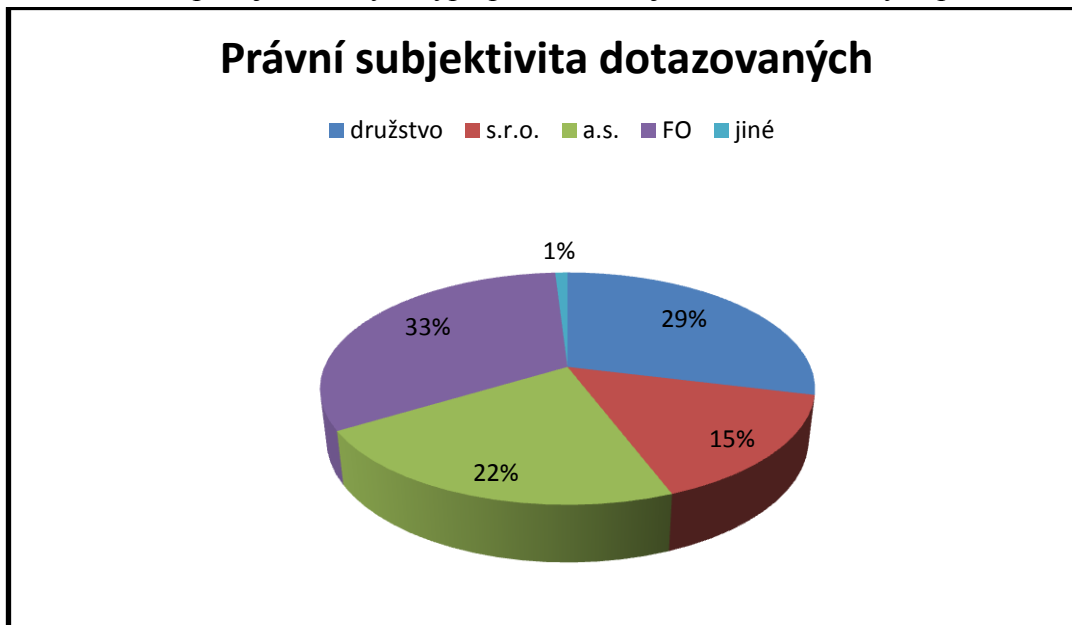
O vyplnění elektronicky zasláného dotazníku bylo požádáno celkem 251 producentů mléka v oblasti jihozápadních Čech. V období od 12. ledna do 25. února 2011 se vrátilo 115 odpovědí, což je 46% úspěšnost, jak je zřejmé z grafu 3. Z tohoto počtu odpovědí bylo 104 vyplněných dotazníků a 11 oznámení o ukončení výroby mléka.

Graf 3 Podíl odpovědí na zasláné dotazníky

Z hlediska identifikace organizace byli respondenti dotazováni na právní subjektivitu a počet zaměstnanců. Ze vzorku čítajícího 104 producentů, bylo 30 s právní subjektivitou družstvo, 16 společností s ručením omezeným, 23 akciových společností, 34 fyzických osob (FO) a 1 školní statek. Zastoupení jednotlivých typů organizací v procentech znázorňuje graf 4.

Graf 4 Zastoupení jednotlivých typů právních subjektivit dotazovaných producentů

Co se týče počtu zaměstnanců, 32 (31%) respondentů označilo odpověď do 10, 70 (67%) respondentů zaměstnává více než 10 zaměstnanců. 2 odpovědi zůstaly nevyplněné. V podstatě lze říci, že počet zaměstnanců menší než 10 se objevuje u producentů s právní subjektivitou fyzická osoba. Pouze dva respondenti – fyzické osoby – uvedli počet zaměstnanců nad 10. Družstva, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným i školní statek mají celkem logicky více než 10 zaměstnanců.

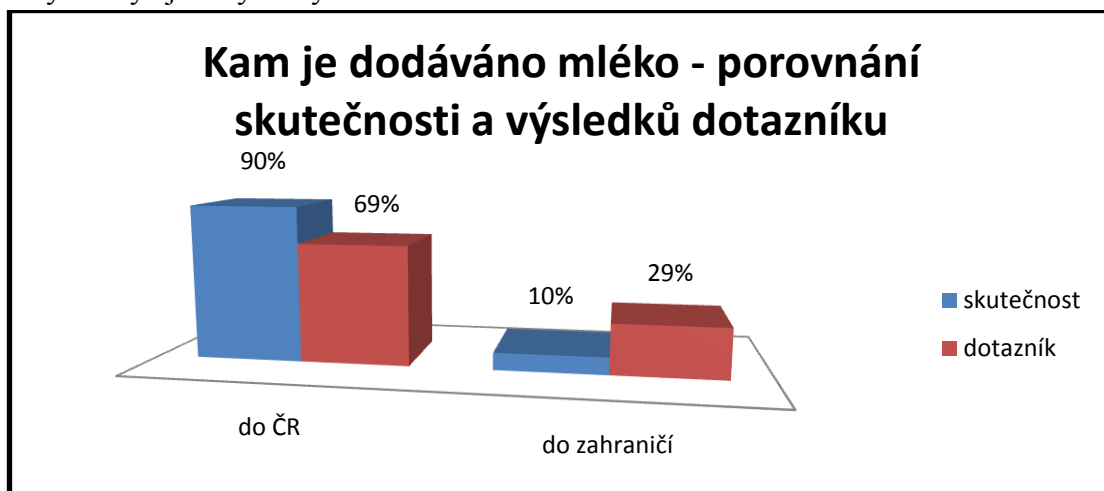
Graf 5 Změny počtu zaměstnanců, které proběhly u dotazovaných v letech 2004 - 2010

Je zajímavé, že zatímco u 33 producentů (32%) nedošlo od roku 2004 ke změně počtu zaměstnanců, u 10 firem (9%) se v tomto období počet zaměstnanců zvýšil a u 61 výrobců mléka (59%) došlo během posledních šesti let ke snížení počtu zaměstnanců. Uvedené změny počtu zaměstnanců zjištěné u dotazovaných producentů znázorňuje graf 5.

V souvislosti s odběratelem mléka mě spíše než konkrétní firma zajímalo, zda je mléko producenty dodáváno do ČR nebo do zahraničí. KVAPILÍK (2011) zjistil, že v roce 2010 bylo cca 10% v ČR vyrobeného syrového mléka prodáno do zahraničí, a že v českých mlékárnách bylo na mléčné potraviny zpracováno kolem 90% vyrobeného mléka. Z mého šetření vyplynulo, že 69% dotazovaných producentů dodává mléko do tuzemských mlékáren, 29% dotazovaných výrobců uzavřelo smlouvu se zahraničním odběratelem. 2 producenti odběratele neuvedli. Znamená to, že ohledně odběratelů můj vzorek dotazovaných producentů nekoresponduje se skutečným stavem v republice, což je podle mého názoru způsobeno tím, že byli osloveni producenti z oblasti jihozápadních Čech, tedy z oblasti blízko hranic, a proto zřejmě větší počet producentů dodává mléko do zahraničí. Graf 6 porovnává skutečné množství mléka dodaného do ČR a do zahraničí s výsledky, které byly zjištěny vyhodnocením dotazníku.

Graf 6 Porovnání skutečného množství mléka dodaného do ČR a do zahraničí s výsledky zjištěnými vyhodnocením dotazníku

Zajímavým zjištěním bylo, že u 20 % dotazovaných došlo od roku 2004 ke změně odběratele. Důvody, které producenty k tomuto kroku vedly, z dotazníkového šetření přímo nevyplývají, ale podle mého názoru tato skutečnost souvisí zejména s vyšší výkupní ceny mléka. Zahraniční odběratelé nabízejí výhodnější cenu, a proto část producentů využila tuto možnost a začala prodávat mléko do zahraničí, navíc u některých tuzemských odběratelů v poslední době dochází k technickým komplikacím ohledně svozu mléka od producentů, a i tyto problémy v několika případech vedly producenty k rozhodnutí změnit odběratele.

Další otázka v dotazníku se týkala kapacity provozů na výrobu mléka. Producenti byli dotazováni, zda od roku 2004 došlo k rozšíření, snížení, či dokonce uzavření provozů na výrobu mléka, nebo zda kapacita zůstala nezměněna.

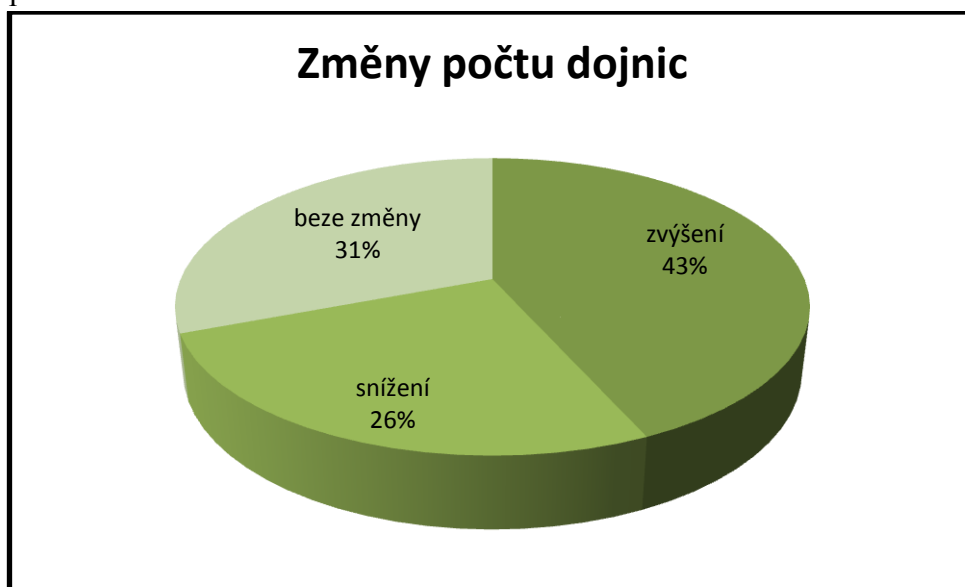
Graf 7 Změny kapacity provozů na výrobu mléka u dotazovaných producentů v letech 2004 - 2010

Z výsledků (graf 7) je zřejmé, že u 42 dotazovaných producentů (40%) došlo v dané době k rozšíření provozů na výrobu mléka, 11 respondentů (11%) kapacitu snížilo a 4 provozů byly uzavřeny (4%). 47 výrobních provozů pokračuje s nezměněnou kapacitou (45%). Nicméně, 73% dotazovaných výrobců uvedlo, že během let 2004 až 2010 v jejich podniku proběhly určité investice do provozů na výrobu mléka. Naproti tomu, při vyhodnocování dotazníku vyšlo najevo, že 25% dotazovaných producentů uvažovalo nebo uvažuje o úplném ukončení výroby mléka.

Pokles stavů dojnic (o cca 68% od roku 1990) a skotu celkem, související se zhoršením ekonomické situace podniků, negativně ovlivňuje využívání trvalých travních porostů, plnění neprodukčních funkcí a vážně ohrožuje soběstačnost v produkci mléka (KVAPILÍK, 2010). Z šetření vyplývá, že v období let 2004 až 2010 došlo ke snížení počtu dojnic u 27 dotazovaných výrobců, u 32 zůstaly stavy nezměněny a 45 dotazovaných producentů početní stavy dojnic ve svém podniku zvýšilo. Tuto skutečnost znázorňuje graf 8.

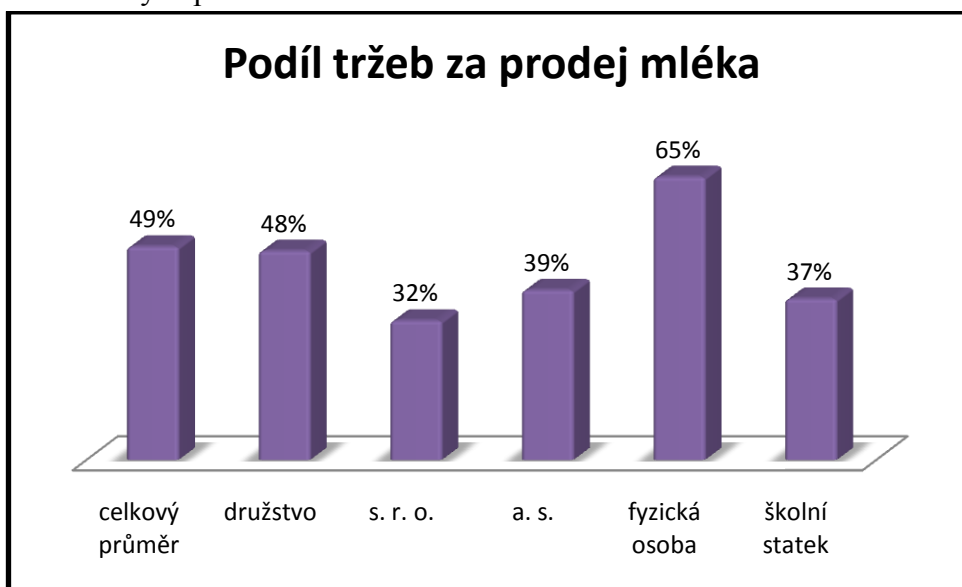
Graf 8 Změny ve stavech dojnic v průběhu let 2004 - 2010 u dotazovaných producentů

4.2 Tržby a vývoj cen mléka

Otázka výše tržeb za prodej mléka vzhledem k celkovým tržbám organizace přinesla zajímavé výsledky. Průměrný podíl tržeb za mléko všech dotazovaných zemědělců se pohybuje kolem 49% celkových tržeb. Existují však nikoliv nevýznamné rozdíly v podílech tržeb za prodej mléka k celkovým tržbám organizace, hodnotíme-li tyto položky z hlediska právní subjektivity dotazovaných, jak ukazuje graf 9.

Graf 9 Podíl tržeb za prodej mléka vzhledem k celkovým tržbám organizace u dotazovaných producentů

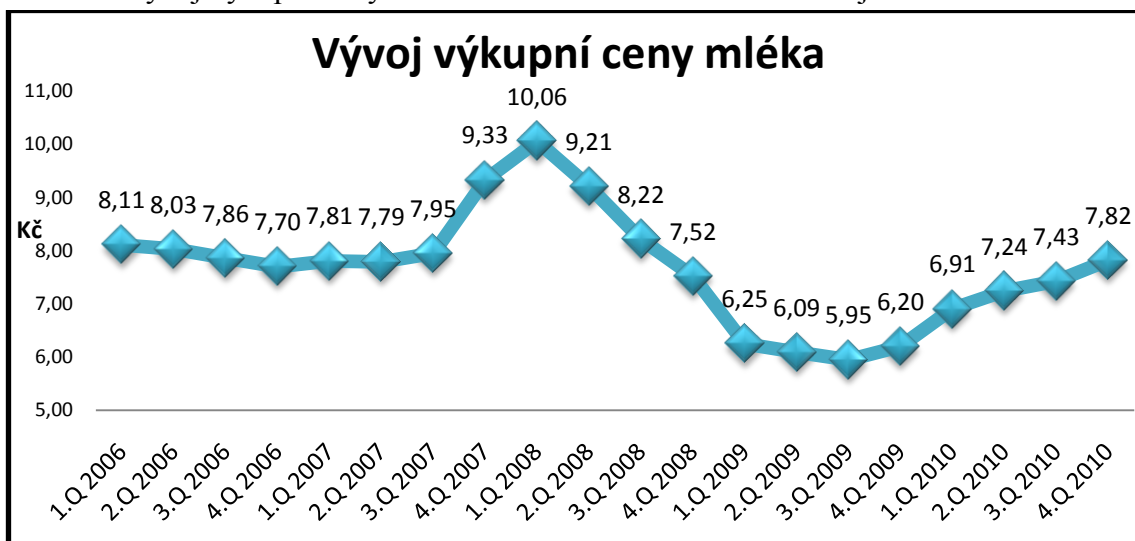

Nejnižší podíl na celkových tržbách tvoří příjmy za prodej mléka u společností s ručením omezeným (32%), naproti tomu hlavní podíl tržeb tvoří prodej mléka u fyzických osob (65%). Mezi odpověďmi se objevila i taková, která udávala podíl tržeb za prodej mléka vzhledem k celkovým tržbám organizace 95%.

Podle KENNEDYHO (2009) je vývoj cen mléka ovlivňován především celosvětovým vývojem poptávky a nabídky. V letech 2006/2007 rostla poptávka po mléce o 2,9%, zatímco nabídka jen o 1,5%. Od podzimu 2007 do jara 2009 se snížily ceny mléka v EU o 26 až 52%. V České republice měl vývoj cen mléka obdobný průběh, jen s pozdějším a nižším nárůstem a navazujícím rychlejším a výraznějším poklesem. Zdá se, že v roce 2010 se ekonomická situace chovatelů dojených krav spolu s pozvolným růstem cen mléka postupně zlepšuje (KVAPILÍK, 2010).

Graf 10 znázorňuje vývoj ceny mléka v ČR v letech 2006 až 2010, jak jej vyhodnotil Český statistický úřad. Z tohoto grafu je zřejmé, že v letech 2006 a 2007 se výkupní cena mléka pohybovala kolem 8,00 Kč za litr, koncem roku 2007 se začíná projevovat mírný nárůst, v prvním čtvrtletí 2008 došlo k výraznému zvýšení až na 10,00 Kč, ale od té doby cena neustále klesala, až se ve třetím čtvrtletí roku 2009 propadla pod 6,00 Kč za litr. V roce 2010 je znát postupné zvyšování na úroveň roku 2006.

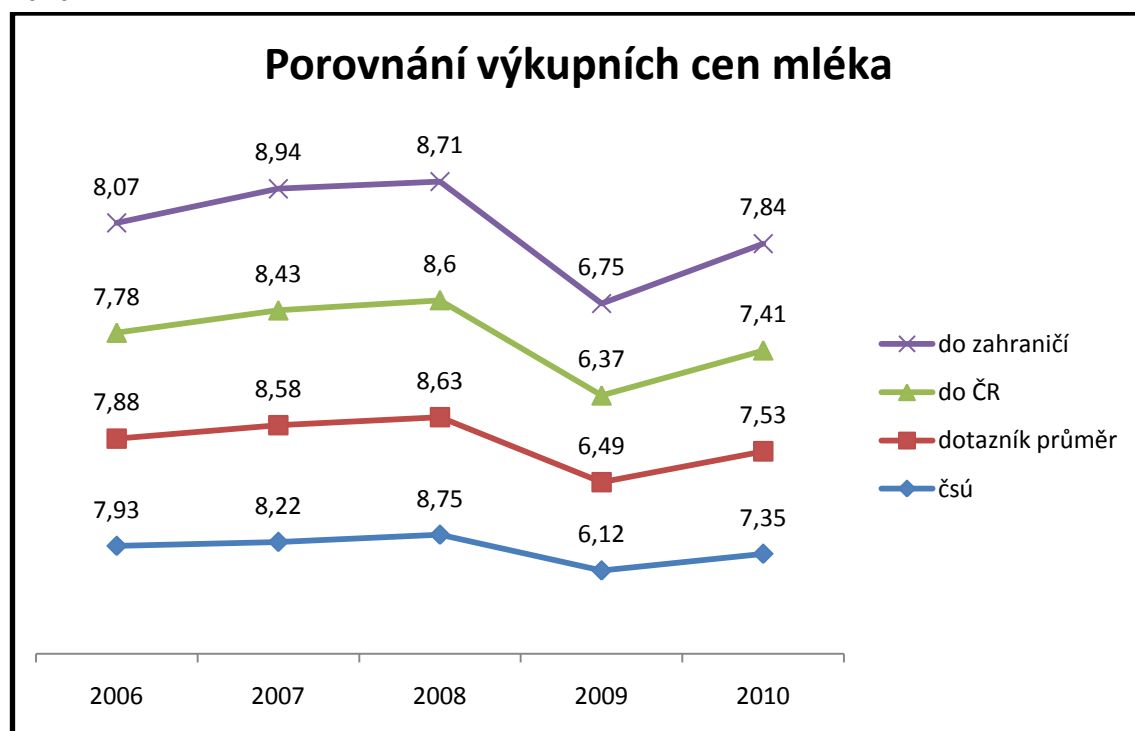
Graf 10 Vývoj výkupní ceny mléka v období 2006 – 2010 dle údajů ČSÚ

Zdroj: ČSÚ

Graf 11 porovnává vývoj výkupních cen mléka v období 2006 – 2010. Jde o porovnání údajů ČSÚ s údaji získanými dotazníkovým šetřením. Navíc je zde pro zajímavost uvedeno porovnání výkupních cen mléka ve vztahu k odběrateli.

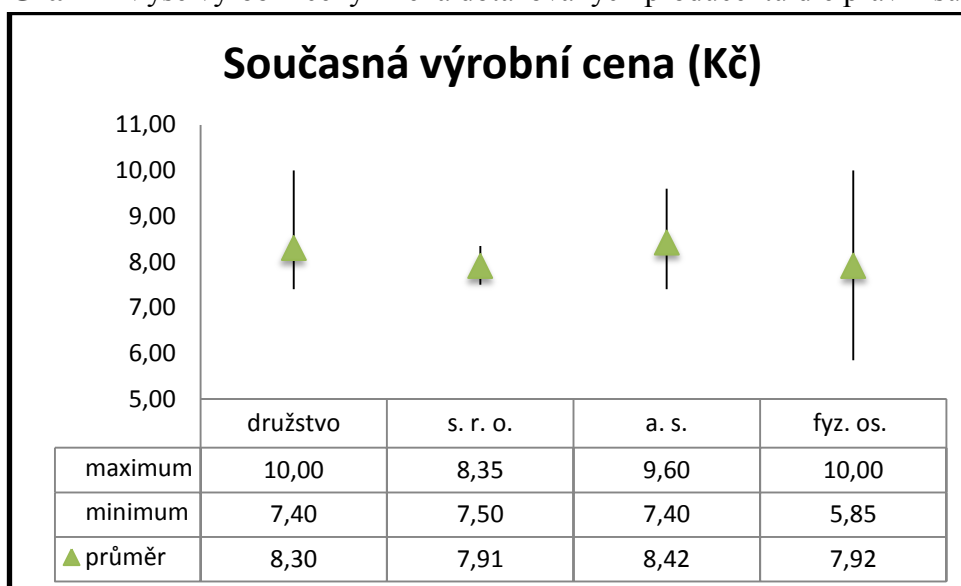
Graf 11 Porovnání průměrných cen mléka v závislosti na odběrateli v letech 2006 - 2010

Výsledky vzešlé vyhodnocením dotazníku ukázaly, že průměrná výkupní cena mléka a její vývoj v letech 2006 – 2010 u dotazovaných producentů v podstatě kopíruje statistické údaje za celou republiku. Navíc ani neexistuje zásadní rozdíl ve výkupních cenách, které dostávají producenti od odběratelů v ČR, a které dostávají ti, kteří dodávají mléko do zahraničí.

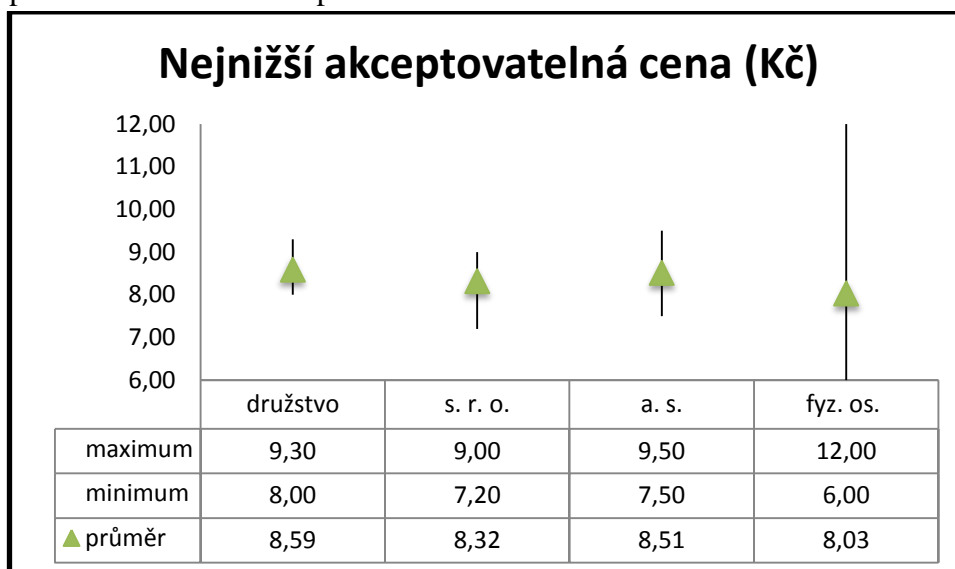
Současná průměrná výrobní cena mléka se u dotazovaných producentů rovná 8,13 Kč za litr, přičemž nejvyšší uvedená cena byla 10,00 Kč, nejnižší 5,85 Kč. Pokud nás zajímá výše výrobní ceny ve vztahu k právní subjektivitě výrobce, graf 12 ukazuje, že průměrná cena vyrobeného litru mléka se u všech druhů společností pohybuje kolem 8,00 Kč, nicméně zajímavé jsou rozdíly v uvedených nejnižších a nejvyšších částkách.

Graf 12 Výše výrobní ceny mléka dotazovaných producentů dle právní subjektivity

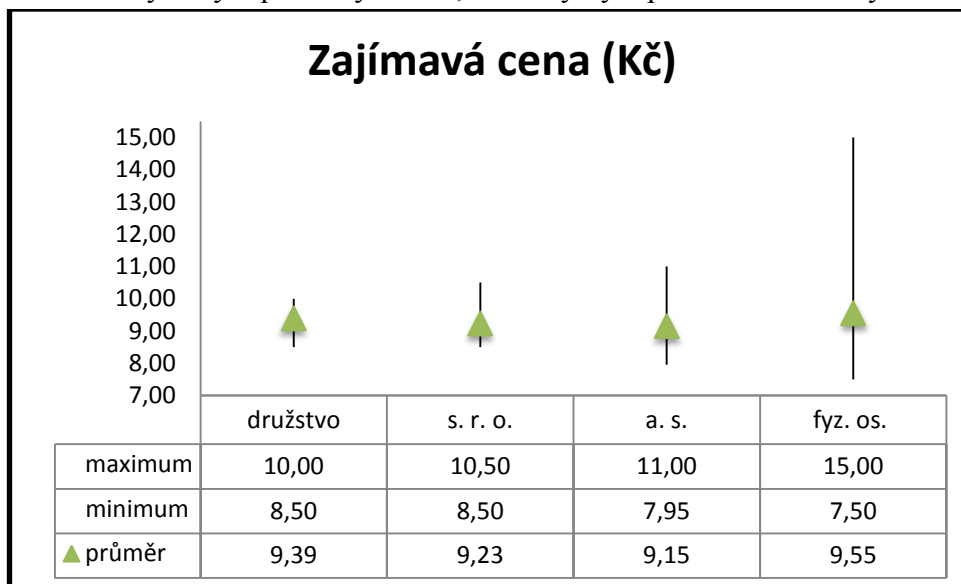
Respondenti byli též dotazováni na to, jakou nejnižší výkupní cenu mléka by byli ochotni akceptovat. 8,35 Kč za litr je podle výsledků šetření průměrně nejnižší cena, která je pro prvovýrobce mléka akceptovatelná. Zajímavé je, že u družstev je výše této ceny 8,59 Kč, zatímco fyzické osoby se spokojí s 8,03 Kč. Z grafu 13 je zřejmé rozpětí akceptovatelných cen mléka podle právní subjektivity dotazovaných.

Graf 13 Nejnižší možná výše výkupní ceny mléka, kterou jsou dotazovaní producenti ochotni akceptovat

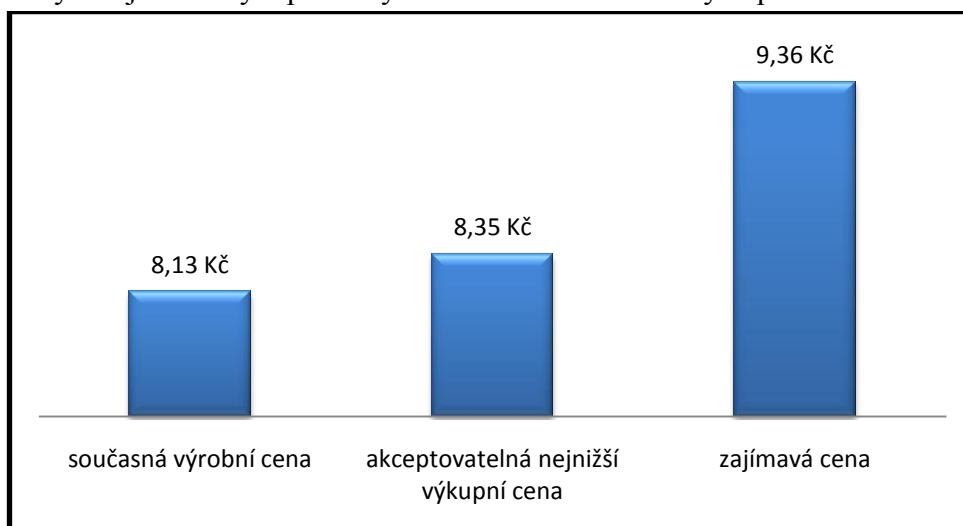
Pro zajímavost uvádím ještě přehled o tom, jakou cenu za mléko by si farmáři přáli (graf č 14). Průměrná cena, se kterou by prvovýrobci mléka byli spokojeni, je ve výši 9,36 Kč za litr mléka, přičemž nejvyšší uvedená byla 15,00 Kč a nejnižší 7,50 Kč.

Graf 14 Výše výkupní ceny mléka, která by byla pro dotazované výrobce zajímavá

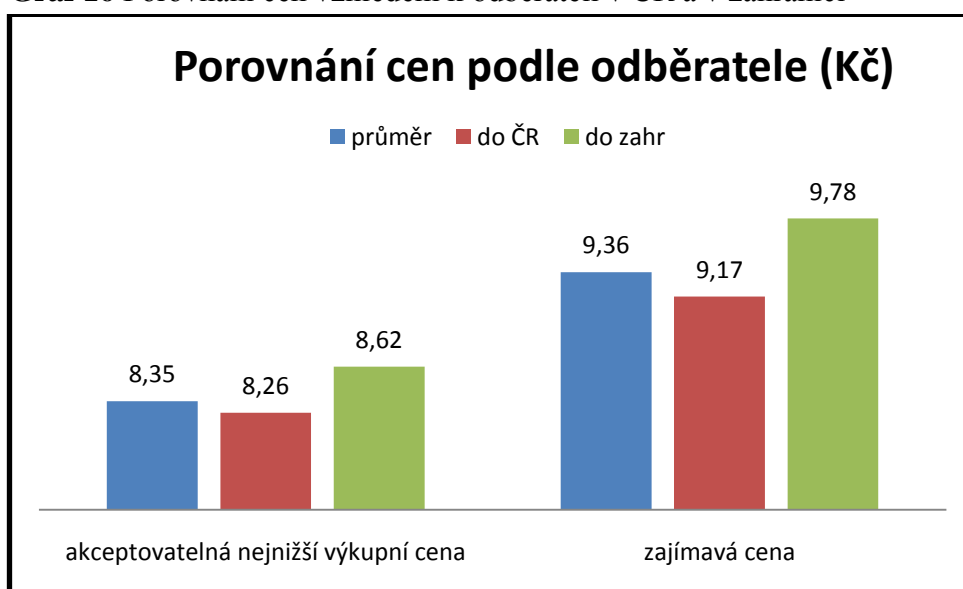
Graf 15 představuje přehled průměrů všech tří hodnot, které byly u producentů v souvislosti s výší ceny mléka zjišťovány, tedy průměrnou hodnotu současné výrobní ceny mléka, průměrnou nejnižší akceptovatelnou výkupní cenu a průměrnou výši výkupní ceny mléka, která by byla pro dotazované producenty zajímavá.

Graf 15 Průměrné hodnoty současné výrobní ceny, nejnižší akceptovatelné výkupní ceny a zajímavé výkupní ceny mléka všech dotazovaných producentů

Další zajímavé srovnání udává graf 16. Je zřejmé, že ve výši akceptovatelné a zajímavé ceny už se objevují znatelné rozdíly vzhledem k tomu, zda farmáři dodávají mléko do ČR nebo do zahraniční mlékárny.

Graf 16 Porovnání cen vzhledem k odběrateli v ČR a v zahraničí

4.3 Producenti a mléčné kvóty

Zavedení systému mléčných kvót vedlo ke zvýšení administrativních povinností. Tuto skutečnost uvedlo 76% dotazovaných prvovýrobců mléka. S největší pravděpodobností měli na mysli pravidelná hlášení a evidenci, kterou jsou producenti mléka povinni vést. Nicméně cílem SZP je mimo jiné i snižování administrativní zátěže zemědělců, proto i v souvislosti s mléčnými kvótami bylo od některých ohlašovacích povinností již upuštěno. V roce 2008 byla zrušena povinnost producenta zasílat pravidelné měsíční informace o plnění dodávkových kvót a stejně tak v roce 2010 byli producenti oprostěni od povinnosti zasílání oznámení o odběrateli, kterému budou v příštím kvótovém roce dodávat mléko. V neposlední řadě v letošním roce již nebylo povinností úředně ověřovat podpis na žádosti o navýšení IK.

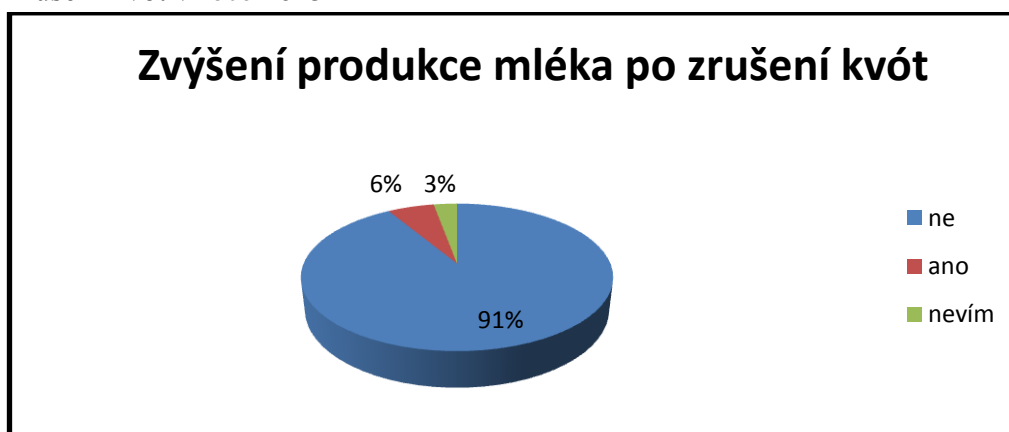
Jedním z hlavních úkolů regulace výroby mléka zavedením systému kvót byla stabilizace trhu s mlékem. Podle KVAPILÍKA (2006) se plnění předpokládaného úkolu jeví jako nedostatečné. Z grafu 17 je zřejmé, že většina (72%) dotazovaných producentů má stejný názor, nicméně 25% respondentů si myslí, že zavedení systému mléčných kvót v souvislosti s vytvořením rovnováhy na trhu splnilo svůj účel.

Graf 17 Názory dotazovaných producentů na stabilizaci trhu s mlékem po zavedení systému kvót

KVAPILÍK (2006) se dále domnívá, že jednou z funkcí, kterou kvóty plní úspěšně, je regulace výroby v jednotlivých státech, a že v důsledku postihu za překročení národních kvót se daří objem produkce dlouhodobě plnit. Podobně i valná většina (91%) dotazovaných producentů mléka si nemyslí, že by po skončení režimu mléčných kvót došlo k výraznému zvýšení produkce mléka, jak můžeme vidět v grafu 18.

Graf 18 Názory dotazovaných producentů na možnost zvýšení produkce mléka po zrušení kvót v roce 2015

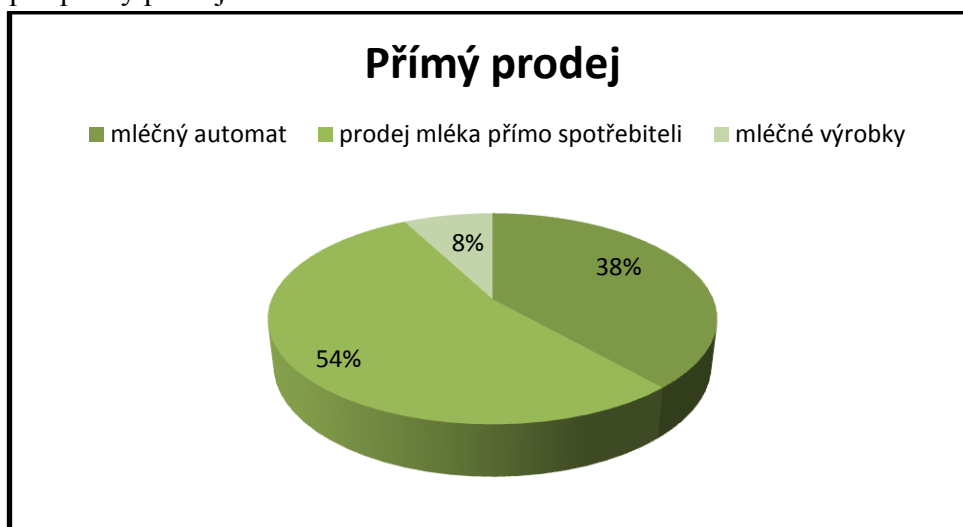

Pouze 13% dotazovaných se domnívá, že podmínky v oblasti prvovýroby mléka jsou v ČR srovnatelné s podmínkami v ostatních zemích EU.

Jak je uvedeno výše, roce 2010 bylo v ČR evidováno 2165 producentů mléka, z nichž 259 je kromě dodávkové kvóty držitelem kvóty pro přímý prodej. Znamená to, že přibližně 12% prvovýrobců mléka realizuje prodej mléka přímo spotřebitelům, nebo provozuje mléčný automat, nebo vyrábí mléčné výrobky.

Z výsledků dotazníkového šetření (graf 19) vyplynulo, že získaný vzorek producentů souhlasí s celkovým stavem v republice. 13 respondentů (12%) uvedlo, že jsou držiteli kvóty pro přímý prodej. Mléčný automat provozuje 38% všech dotazovaných držitelů kvóty přímého prodeje, 54% prodává mléko z farmy přímo spotřebitelům a 8% vyrábí a prodává mléčné výrobky.

Graf 19 Způsoby realizace přímého prodeje mléka u dotazovaných držitelů kvóty pro přímý prodej

4.4 SWOT analýza

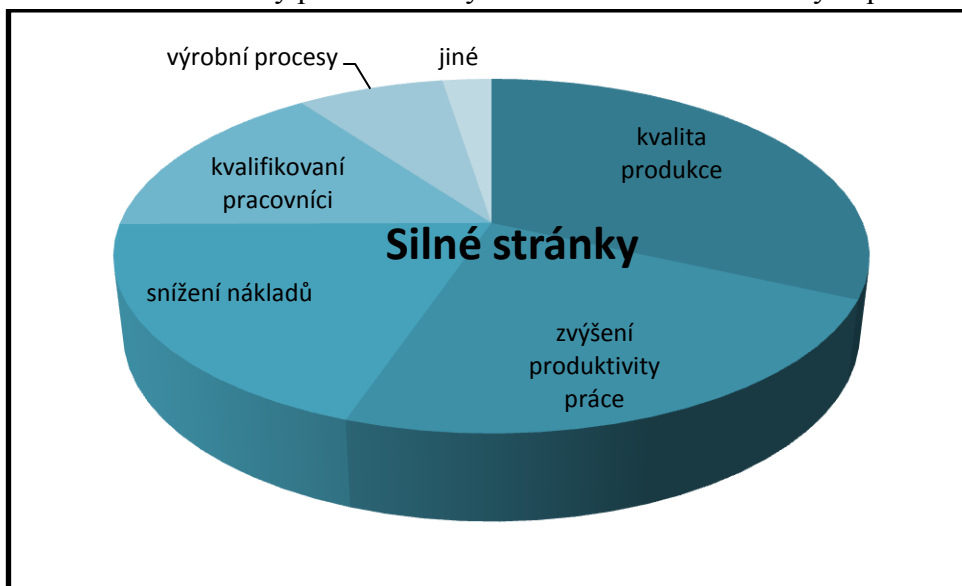
SWOT analýza je základní metodou pro posouzení silných a slabých stránek podniku a příležitostí a ohrožení, která jsou závislá na vlivu vnějšího prostředí podniku (ROLÍNEK, 2003). Skupina pro strategické otázky v zemědělství (2010) uvádí jako silné stránky českého zemědělství geografickou polohu ČR, poměrně vysokou úroveň vzdělanosti pracovní síly, mírně nadprůměrný podíl farmářů s další příjmovou činností, nadprůměrnou velikost farem i schopnost přizpůsobení změněným podmínkám a udržení své životaschopnosti i v tvrdém konkurenčním prostředí. Existují ale i mnohé nevýhody. Problémem se jeví dlouhodobé úvěrové zatížení podniků, nízká úroveň podpor a ochrany trhu. Tyto faktory vedly k zastaralosti vybavení, budov a používaných technologií, kvůli kterým vykazuje české zemědělství stále relativně nízkou produktivitu.

Produkce mléka na farmách má své silné a slabé stránky. Mezi silné počítají odborníci ekologický význam farem, snížení nezaměstnanosti z důvodu vytvoření pracovních příležitostí, soulad rostlinné a živočišné výroby, redukci chemických a ochranných prostředků a průmyslových hnojiv, udržování stáda v dobrém zdravotním stavu, lepší veterinární péči a vyšší produktivitu práce. Slabými stránkami této oblasti zemědělství jsou vysoké náklady, nedostatek mechanizace, nižší kvalita a vysoká cena krmiv, nižší kvalita mléka, nedostatek vlastních zdrojů a neinformovanost o možnosti jejich poskytování (KOLEKTIV AUTORŮ, 1996).

4.4.1 Silné a slabé stránky

Z grafu 20 můžeme zjistit, které výhody v oblasti výroby mléka považují za největší dotazovaní prvovýrobci. Jako nejsilnější stránku svého podniku v oblasti výroby mléka vidí 73% dotazovaných zemědělců kvalitu produkce. Možnost zvýšení produktivity práce označilo za silnou stránku 54% respondentů. Ve snaze snížit náklady shledává výhodu 45% producentů. Kvalifikovaní zaměstnanci jsou silnou stránkou podle 36% dotazovaných prvovýrobců mléka a 17% z nich má za to, že silnou stránkou mohou být i výrobní procesy. Kromě těchto možností uvedli producenti ještě další silné stránky, zejména dobrou užitkovost, moderní provoz, možnost navýšení produkce a provozování rodinných farem.

Graf 20 Silné stránky podniků na výrobu mléka dle dotazovaných producentů

Nízké možnosti investic jsou slabou stránkou výroby mléka dle 53% dotazovaných farmářů. Špatná ekonomická situace je oslabením pro 38% respondentů, 35% farmářů považuje za nevýhodu vysoké náklady na výrobu mléka, 17% chybějící strojní vybavení a 13% dotazovaných označilo za slabou stránku nízkou užitkovost. Mezi další nevýhody patří podle dotazovaných producentů zdravotní stav dojníc, nízké početní stavy krav, vysoký podíl tržeb z mléka na celkových tržbách, což vede k větší citlivosti na změny situace na trhu s mlékem. Za slabé stránky producenti považují i rentabilitu výroby mléka, nízkou mléčnou kvótu,

kvalitu objemných krmiv a nenaplněnou kapacitu stájí. Někteří soukromí zemědělci mají také obavy z toho, že nemají nástupce. Graf 21 znázorňuje slabé stránky podniků v oblasti produkce mléka, které jsou výsledkem dotazníkového šetření mezi producenty mléka.

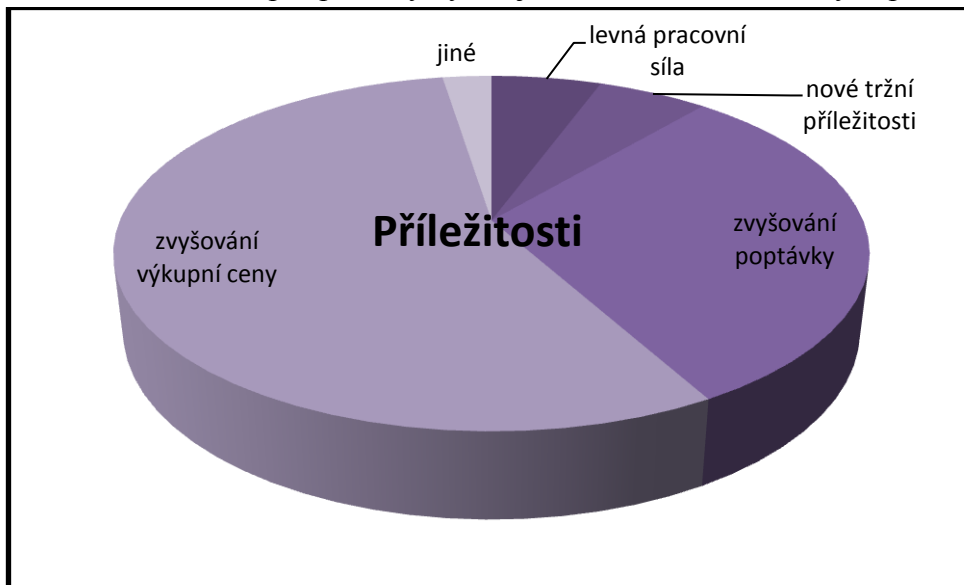
Graf 21 Slabé stránky podniků na výrobu mléka dle dotazovaných producentů

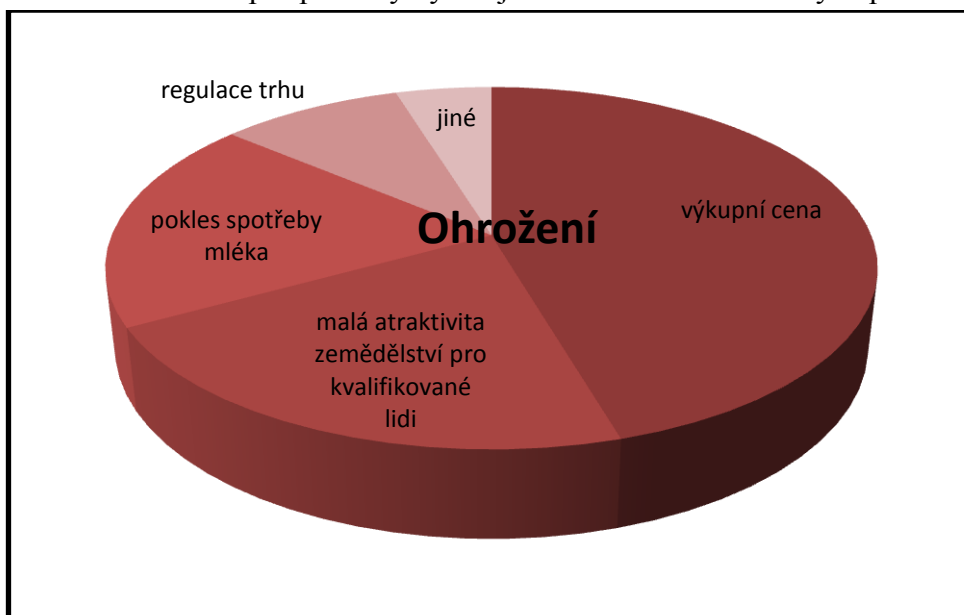
4.4.2 Příležitosti a ohrožení

Z grafu 22 je patrné, že za nejpodstatnější příležitost pro své podnikání považují dotazovaní producenti zvyšování výkupní ceny mléka (86% dotazovaných). Další příležitosti vidí 47% respondentů ve zvyšování poptávky. Nové tržní příležitosti a levnou pracovní sílu označilo za šanci pro podnikání 9% dotazovaných farmářů. Možnost instalace dojícího zařízení, výroba levných a kvalitních objemných krmiv a zvyšování výroby byly uvedeny jako další možné příležitosti, kterých by bylo možno využít ke zkvalitnění výroby mléka.

Graf 22 Příležitosti pro podniky vyrábějící mléko dle dotazovaných producentů

Graf 23 Ohrožení pro podniky vyrábějící mléko dle dotazovaných producentů

V grafu 23 vidíme rozložení nejzávažnějších vlivů, které ohrožují podniky na výrobu mléka. Jako jednoznačně nejsilnější ohrožení podniků v oblasti produkce mléka cítí producenti výkupní cenu mléka. Toto ohrožení uvedlo více než 91% dotazovaných výrobců. Malá atraktivita zemědělství pro kvalifikované pracovníky je ohrožením podle 43% dotazovaných. Dalším závažným ohrožením je pokles spotřeby mléka, jak uvedlo 38% respondentů. Regulaci trhu jako ohrožení označilo

18% dotazovaných farmářů. Mezi další silná ohrožení podnikání v oblasti mléka považují dotazovaní producenti ztrátu odbytu, zvyšování cen vstupů, zbytečnou byrokracií, nárůst dovozu mléčných výrobků a snížení domácích kapacit zpracování mléka.

Tabulka 3 SWOT analýza vypracovaná na základě vyhodnocených dotazníků (% v závorce udávají množství kladných odpovědí z celkového množství dotazovaných producentů)

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvalita produkce (73%) - Zvýšení produktivity práce (54%) - Snížení nákladů (45%) - Kvalifikovaní zaměstnanci (36%) - Výrobní procesy (17%) - Jiné (6%) – dobrá užitkovost, moderní provoz, navýšení produkce, provozování rodinných farem 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nízké možnosti investic do výroby (53%) - Špatná ekonomická situace (38%) - Vysoké náklady (35%) - Chybějící strojní vybavení (17%) - Nízká užitkovost (13%) - Jiné (8%) – zdravotní stav dojnic, vysoký podíl tržeb z mléka na celkových tržbách, kvalita objemných krmiv.
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zvyšování výkupní ceny mléka (86%) - Zvyšování poptávky (47%) - Nové tržní příležitosti (9%) - Levná pracovní síla (9%) - Jiné (5%) – instalace dojícího zařízení, výroba levných a kvalitních objemných krmiv, zvyšování výroby 	<p>Ohrožení</p> <ul style="list-style-type: none"> - Výkupní cena mléka (91%) - Malá atraktivita zemědělství pro kvalifikované pracovníky (43%) - Pokles spotřeby mléka (38%) - Regulace trhu (18%) - Jiné (10%) – ztráta odbytu, zvyšování cen vstupů, zbytečná byrokracie, nárůst dovozu mléčných výrobků, snížení domácích kapacit zpracování mléka

5 ZÁVĚR

System regulace produkce mléka prostřednictvím mléčných kvót je součástí Společné zemědělské politiky od roku 1984. Hlavním cílem práce bylo, na základě vyhodnocení informací získaných formou dotazníku od producentů mléka, posoudit, zda mléčné kvóty plní účel, pro který byly zavedeny, tedy dosažení rovnováhy na trhu s mlékem, stabilizaci cen mléka a mléčných výrobků a zvýšení konkurenceschopnosti.

Na anketě se podíleli výrobci mléka, kteří reprezentují různé právní subjektivity, ať se jedná o zemědělská družstva, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, školní statek, nebo fyzické osoby. Na dotazníky odpovědělo 104 z 251 oslovených respondentů v oblasti jihozápadních Čech. V podstatě všichni jsou držitelé individuální kvóty mléka pro dodávky a 12% respondentů realizuje přímý prodej mléka. Co se týká odběratele, 69% dotazovaných prodává mléko do tuzemských mlékáren, 29% do zahraničí.

Alfou a omegou pro producenty mléka je výkupní cena, která se v minulých letech nejevila příliš stabilní, v prvním čtvrtletí roku 2008 dosahovala až 10 Kč za litr mléka, na podzim roku 2009 už to nebylo ani 6 Kč. Během loňského roku se projevuje pomalý postupný nárůst, takže na konci roku dostali farmáři průměrně 7,80 Kč za litr mléka. Nicméně výsledky ankety ukázaly, že producenti jsou ochotni akceptovat jako nejnižší výkupní cenu mléka 8,35 Kč za litr a pokud by měli být spokojeni, pak by se výkupní cena za litr mléka musela vyšplhat na výši 9,36 Kč.

V souvislosti se zavedením mléčných kvót se podle 76% dotazovaných producentů zvýšily nároky na administraci. Jen 25% respondentů má za to, že systém mléčných kvót vedl k vytvoření rovnováhy na trhu s mlékem a 91% dotazovaných farmářů si myslí, že regulace výroby prostřednictvím kvót funguje, a že tedy nedojde po jejich ukončení k vytváření nadprodukce.

Kvalita produkce je prvovýrobci mléka považována za vůbec nejsilnější stránku podniků v této oblasti (73%). Naopak největším oslabením se producentům jeví nízké možnosti investic do výroby (53%). Nejzajímavější příležitostí je pro farmáře zvyšování výkupní ceny mléka (86%), přičemž výše výkupní ceny je zároveň i největším ohrožením (91%).

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARTÁK, K. (2000): Průvodce Evropskou unií. Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 88 s., ISBN 80-85864-92-4.

BEČVÁŘOVÁ, V. (2001): Zemědělská politika. Brno, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 120 s., ISBN 80-7157-514-3.

CENTRUM PRO SPOLUPRÁCI S EKONOMIKAMI V PŘECHODNÉM OBDOBÍ (1996): Přehled zemědělských politik, Česká republika. Praha, Ministerstvo zemědělství, 206 s.

EVROPSKÁ KOMISE (2009): Zvláštní zpráva č. 14/2009. Dosáhly nástroje pro řízení trhu s mlékem a mléčnými výrobky svých hlavních cílů?

EVROPSKÁ KOMISE (2010): Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o smluvní vztahy v odvětví mléka a mléčných výrobků.

EVROPSKÁ KOMISE (2010): Zpráva o vývoji situace na trhu a následné podmínky pro hladké postupné ukončení režimu mléčných kvót.

FAJMON, H. (2006): Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 127 s.

HRABÁNKOVÁ, M., BRANDOVÁ, K. (2001): Podpory venkova z EAGGF podle Nařízení Rady 157/1999 ES. Praha, Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR, 50 s.

KENNEDY, R. (2009) : Milk price Outlook. Farm Forum – National Dairy Show Millstreet.

KOLEKTIV AUTORŮ. (1996): Nové poznatky v technologii výroby a zpracování mléka. České Budějovice, Scientific Pedagogical Publishing, 180 s., ISBN 80-85645-23-8.

KVAPILÍK, J. (1998): Mléko, mléčné výrobky a vstup České republiky do Evropské unie. Praha, Odbor evropské integrace Ministerstva zemědělství ČR, Svaz chovatelů českého strakatého skotu, Českomoravská společnost chovatelů, s. r. o., 84 s.

KVAPILÍK, J. (2001): Výroba mléka v systému mléčných kvót. Sborník referátů z konference „Problematika mléka na Hané“. Olomouc, s. 58-73.

KVAPILÍK, J. (2002): Výroba mléka v podmínkách EU. Sborník referátů z konference „Problematika výroby mléka XXV“. Praha, Milcom servis a. s., s. 9-16.

KVAPILÍK, J. (2004): Produkce mléka v rámci reformy společné zemědělské politiky unie. Zemědělec, č. 38, s. 32-33.

KVAPILÍK, J. (2006): Konec mléčných kvót v Evropské unii? Euomagazín, č. 8, s. 32-35.

KVAPILÍK, J. (2006): Regulace agrární produkce a trhů. Obchodní mechanismy EU a podpora odbytu zemědělských výrobků. AK ČR.

KVAPILÍK, J. (2010): Hodnocení ekonomických ukazatelů výroby mléka. Uplatněná certifikovaná metodika pro praxi. Uhřetěves, Výzkumný ústav živočišné výroby, 79 s., ISBN 978-80-7403-059-8.

KVAPILÍK, J. (2011): Vývoj a perspektivy chovu skotu v ČR po vstupu do EU. Sborník z česko-bavorské konference „Současnost a budoucnost chovu skotu v podmínkách EU“. Uhřetěves, Výzkumný ústav živočišné výroby, s. 27-33, ISBN 978-80-7403-077-2.

NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1788/2003, kterým se stanoví dávka v odvětví mléka a mléčných výrobků.

NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 244/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 445/2000 Sb., ze dne 22. listopadu 2000 o stanovení produkčních kvót mléka na léta 2001 až 2005.

ROLÍNEK, L. (2003): Management I. České Budějovice, Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta. 96 s.

SKUPINA PRO STRATEGICKÉ OTÁZKY V ZEMĚDĚLSTVÍ. (2010): Vize českého zemědělství po roce 2010. Praha, Ministerstvo zemědělství ČR, 54 s.

SVATOŠ, M. a kol. (1999): Ekonomika zemědělství a evropská integrace. Praha, Nitra, Česká zemědělská univerzita Praha a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 262 s., ISBN 80-213-0439-1.

ŠREIN, Z. (1999): Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie. Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, 369 s., ISBN 80-7079-946-3.

SZIF. (2006): Komoditní zpravodajství – mléčné kvóty. Informace o plnění vnitrostátních kvót mléka v kvótovém roce 2005/2006.

SZIF. (2001): Komoditní zpravodajství – mléčné kvóty.

SZIF. (2010): Mléčné kvóty v České republice. Příručka pro producenty a odběratele mléka v systému mléčných kvót. Praha, 44 s.

ZÁKON Č. 256/2000 Sb., ze 14. července 2000 o Státním zemědělském intervenčním fondu.

Internetové zdroje:

www.businessinfo.cz, staženo dne 28. 12. 2010

www.czso.cz, staženo dne 5. 2. 2011

www.eagri.cz, staženo dne 10. 1. 2011

www.euractiv.cz, staženo dne 10. 1. 2011

www.europa.eu, staženo dne 28. 12. 2010

www.szif.cz, staženo dne 24. 2. 2011

7 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

7.1 Tabulky

Tabulka 1: Vývoj výše vnitrostátních kvót mléka ČR v jednotlivých kvótových letech	19
Tabulka 2: Způsob přepočtu mléčných výrobků na ekvivalentní množství mléka....	22
Tabulka 3: SWOT analýza	43

7.2 Grafy

Graf 1: Přehled vnitrostátních kvót pro dodávky v jednotlivých zemích EU	18
Graf 2: Počet držitelů IK pro dodávky a přímý prodej v ČR v jednotlivých kvótových letech	21
Graf 3: Podíl odpovědí na zaslané dotazníky.....	27
Graf 4: Zastoupení jednotlivých typů právních subjektivit dotazovaných producentů.....	28
Graf 5: Změny počtu zaměstnanců, které proběhly u dotazovaných v letech 2004 - 2010	28
Graf 6: Porovnání skutečného množství mléka dodaného do ČR a do zahraničí s výsledky zjištěnými vyhodnocením dotazníku	29
Graf 7: Změny kapacity provozů na výrobu mléka u dotazovaných producentů v letech 2004 - 2010.....	30
Graf 8: Změny ve stavech dojnic v průběhu let 2004 – 2010 u dotazovaných producentů.....	31
Graf 9: Podíl tržeb za prodej mléka vzhledem k celkovým tržbám organizace u dotazovaných producentů.....	32
Graf 10: Vývoj výkupní ceny mléka v období 2006 – 2010 dle údajů ČSÚ	33

Graf 11: Porovnání průměrných cen mléka v závislosti na odběrateli v letech 2006 - 2010.....	33
Graf 12: Výše výrobní ceny mléka dotazovaných producentů dle právní subjektivity.....	34
Graf 13: Nejnižší možná výše výkupní ceny mléka, kterou jsou dotazovaní producenti ochotni akceptovat	35
Graf 14: Výše výkupní ceny mléka, která by byla pro dotazované výrobce zajímavá	35
Graf 15: Průměrné hodnoty současné výrobní ceny, nejnižší akceptovatelné výkupní ceny a zajímavé výkupní ceny mléka všech dotazovaných producentů.....	36
Graf 16: Porovnání cen vzhledem k odběrateli v ČR a v zahraničí.....	36
Graf 17: Názory dotazovaných producentů na stabilizaci trhu s mlékem po zavedení systému kvót	37
Graf 18: Názory dotazovaných producentů na možnost zvýšení produkce mléka po zrušení kvót v roce 2015	38
Graf 19: Způsoby realizace přímého prodeje mléka u dotazovaných držitelů kvóty pro přímý prodej.....	39
Graf 20: Silné stránky podniků na výrobu mléka dle dotazovaných producentů	40
Graf 21: Slabé stránky podniků na výrobu mléka dle dotazovaných producentů.....	41
Graf 22: Příležitosti pro podniky vyrábějící mléko dle dotazovaných producentů ...	42
Graf 23: Ohrožení pro podniky vyrábějící mléko dle dotazovaných producentů.....	42

8 PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník pro producenty mléka

DOTAZNÍK PRO PRODUCENTY MLÉKA

(Označte X, případně vypište)

1. PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA:

☐	družstvo	☐	s. r. o.
☐	a. s.	☐	Fyzická osoba
☐	jiné (uvedte jaké)		

POČET ZAMĚSTNANCŮ:

☐	do 10
☐	nad 10

2. ODBĚRATEL, KTERÉMU DODÁVÁTE MLÉKO:

V případě, že jde o mlékařské družstvo, uveďte, zda je mléko dodáváno:

☐	do ČR
☐	do zahraničí

DOŠLO OD ROKU 2004 VE VAŠEM PODNIKU KE ZMĚNĚ ODBĚRATELE?

☐	ano
☐	ne

3. PROBĚHLY OD ROKU 2004 ZMĚNY V POČTU ZAMĚSTNANCŮ?

☐	ano	☐	zvýšení
		☐	snížení
☐	ne		

Došlo k rozšíření kapacity provozu na výrobu mléka?

☐	ano
☐	ne

Došlo ke snížení kapacity, nebo dokonce uzavření provozu na výrobu mléka?

☐	ano	☐	snížení
		☐	uzavření
☐	ne		

4. PROBĚHLY VE VAŠEM PODNIKU INVESTICE DO PROVOZŮ NA VÝROBU MLÉKA OD ROKU 2004?

☐	ano
☐	ne

5. DOŠLO VE VAŠEM PODNIKU KE ZMĚNĚ POČTU DOJNIC VZHLEDKEM K ROKU 2004?

☐	ano	☐	zvýšení
		☐	snížení
☐	ne		

6. JAK VYSOKÝ JE VE VAŠEM PODNIKU PODÍL TRŽEB ZA PRODEJ MLÉKA VZHLIDEM K CELKOVÝM TRŽBÁM (V PROCENTECH)?

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010

7. JAK SE VYVÍJELA VÝKUPNÍ CENA MLÉKA?

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010

JAKÁ JE VAŠE SOUČASNÁ VÝROBNÍ CENA MLÉKA?

JAKÁ JE PODLE VÁS AKCEPTOVATELNÁ NEJNIŽŠÍ VÝKUPNÍ CENA?

JAKÁ BY MĚLA BÝT VÝŠE VÝKUPNÍ CENY MLÉKA, ABY BYLA PRO VÁŠ PODNIK VÝROBA MLÉKA ZAJÍMAVÁ?

8. DOŠLO V SOUVISLOSTI SE ZAVEDENÍM MLÉČNÝCH KVÓT VE VAŠEM PODNIKU KE ZVÝŠENÍ ADMINISTRATIVNÍCH POVINNOSTÍ?

- ano
 ne

9. V ČEM VIDÍTE SILNÉ STRÁNKY VAŠEHO PODNIKU V OBLASTI PRODUKCE MLÉKA? (u otázek č. 9 – 12 možno víc odpovědí)

- kvalita produkce
 snížení nákladů
 výrobní procesy
 zvýšení produktivity práce
 kvalifikovaní pracovníci
 jiné (uvedte jaké)

10. V ČEM SPATŘUJETE SLABÉ STRÁNKY VAŠEHO PODNIKU V OBLASTI PRODUKCE MLÉKA?

- vysoké náklady
 chybějící strojní vybavení
 nízká užitkovost
 nízké možnosti investic do výroby
 špatná ekonomická situace
 jiné (uvedte jaké)

11. JAKÉ JSOU PODLE VÁS NEJVĚTŠÍ PŘÍLEŽITOSTI PRO VÁŠ PODNIK V OBLASTI PRODUKCE MLÉKA?

- Levná pracovní síla
 zvyšování poptávky
 jiné (uvedte jaké)
 nové tržní příležitosti
 zvyšování výkupní ceny

12. JAKÁ JSOU NEJSILNĚJŠÍ OHROŽENÍ VAŠEHO PODNIKU V OBLASTI PRODUKCE MLÉKA?

☐	výkupní cena	☐	malá atraktivita zemědělství pro kvalifikované lidi
☐	pokles spotřeby mléka	☐	regulace trhu
☐	jiné (uved'te jaké)		

13. UVAŽOVALI JSTE (UVAŽUJETE) O UKONČENÍ PRODUKCE MLÉKA?

- ano
 ne

14. MÁTE ZA TO, ŽE ZAVEDENÍ SYSTÉMU MLÉČNÝCH KVÓT PLNÍ SVŮJ ÚČEL – VYTVOŘENÍ ROVNOVÁHY NA TRHU?

- ano
 ne

15. Myslíte si, že po skončení mléčných kvót v r. 2015 dojde k výraznému zvýšení produkce mléka?

- ano
 ne

16. Jsou podle vašeho názoru podmínky v oblasti prvovýroby mléka v ČR srovnatelné s ostatními zeměmi EU?

- ano
 ne

17. Jste držiteli IK mléka pro přímý prodej?

- ano

☐	prodejní automat
☐	prodej mléka spotřebiteli přímo z farmy
☐	výroba a prodej mléčných výrobků

- ne

18. DALŠÍ PŘÍPOMÍNKY, NÁZORY